

FÜZESGYARMAT VÁROS

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

TERVEZETE

MEGBÍZÓ

Füzesgyarmat Város Önkormányzata
5525 Füzesgyarmat, Szabadság tér 1.

TERVEZŐ

1117 Budapest Fehérvári út 31. 3. em. 24.
Postacím: 4029 Debrecen, Lorántffy u. 25.
Tel.: 20/384-3850
www.koszeghy.art
koszeghyart@gmail.com

Tartalom

1	BEVEZETÉS.....	5
2	VIZSGÁLATI ÖSSZEFOGLALÓ.....	6
3	JÖVŐKÉP.....	10
3.1	A TELEPÜLÉS JÖVŐKÉPE A TÁRSADALMI, GAZDASÁGI, TÁJ, TERMÉSZETI ÉS ÉPÍTETT KÖRNYEZETÉRE VONATKOZÓAN 10	
3.2	A TELEPÜLÉS SZEREPE A TÉRSÉGBEN.....	12
3.3	A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI ELVEK RÖGZÍTÉSE.....	17
4	CÉLOK.....	28
4.1	A TELEPÜLÉS ÁTFOGÓ FEJLESZTÉSÉT SZOLGÁLÓ CÉLOK MEGHATÁROZÁSA.....	28
4.2	RÉSZCÉLOK ÉS A BEAVATKOZÁSOK TERÜLETEI EGYSÉGEINEK MEGHATÁROZÁSA.....	30
	4.2.1. A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata.....	33
	4.2.2. A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre.....	37
5	KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ.....	40
5.1	A STRATÉGIÁHOZ ÉS A TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK KÉSZÍTÉSÉHEZ SZÜKSÉGES TÁRSADALMI, GAZDASÁGI ÉS KÖRNYEZETI ADATOK MEGHATÁROZÁSA.....	40
	5.1.1. Társadalmi adatok.....	41
	5.1.2. Gazdasági adatok.....	54
	5.1.3. Környezeti adatok.....	58
5.2	A MEGHATÁROZOTT TERÜLETIGÉNYES ELEMEL ALAPJÁN JAVASLAT A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA FŐ ELEMELNEK TÉRBELI RENDJÉRE ÉS A TERÜLET-FELHASZNÁLÁSRA IRÁNYULÓ TELEPÜLÉSSZERKEZETI VÁLTOZTATÁSOKRA.....	62
5.3	AZ ÖRÖKSÉGI ÉRTÉKEK ÉS A VÉDETTSÉG BEMUTATÁSA, JAVASLATOK AZ ÖRÖKSÉG VÉDELMERE ÉS AZ ÖRÖKSÉGI ÉRTÉK ALAPÚ, FENNTARTHATÓ FEJLESZTÉSÉRE.....	64
6	A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS AZOK NYOMON KÖVETÉSE.....	65
6.1	A KONCEPCIÓ MEGVALÓSÍTÁSÁT SZOLGÁLÓ ESZKÖZ- ÉS INTÉZMÉNYRENDSZER.....	65
6.2	JAVASLAT A KONCEPCIÓ ÉS A VÁLTOZÁSOK NYOMON KÖVETÉSÉRE, A FELÜLVIZSGÁLAT RENDJÉRE.....	67

„Településfejlesztési koncepció: a település környezeti, társadalmi, gazdasági adottságaira alapozó, a település egészére készített, a változások irányait és a fejlesztési célokat hosszútávra meghatározó dokumentum.” [Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény – 2. § 27.]

„A településfejlesztési koncepció hosszú távra rendszerbe foglalja az önkormányzat településfejlesztési szándékait, ennek keretében a területi adottságok és összefüggések figyelembevételével meghatározza a település jövőképét, javaslatot tesz a helyi környezet, társadalom, gazdaság és az infrastruktúra átfogó fejlesztésére, a műszaki, az intézményi, valamint a táji, természeti és ökológiai adottságok fenntartható hasznosítására. A településfejlesztési koncepcióban foglaltakat a települési önkormányzat döntéseiben érvényesíti.” [Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény – 9/A. § (1)]

1 Bevezetés

Füzesgyarmat esetében rendelkezésre áll a korábbi településfejlesztési koncepció, emellett a most elkészült dokumentum támaszkodik egyrészt az önkormányzat által készített, illetve a várost érintő kapcsolódó tárgyú koncepciókra, tervekre, programokra, a partnerségi egyeztetések során gyűjtött információkra, és figyelembe vette azokat a körülményeket, amelyek a város fejlesztésére hatással lehetnek. Mindezek beépültek ebbe az új jogszabályi követelmények szerint készült településfejlesztési koncepcióba.

Korszerű, helyi konszenzuson alapuló fejlesztési és rendezési, szabályozási dokumentumok nélkül a település felkészületlen a területi folyamatok kezelésére, kisebb az esélye a fejlesztési támogatások megszerzésére, az itt élő polgárok életminőségének javítására, illetve a helyi gazdaság hatékony fejlesztésére. E konszenzus kialakítása érdekében a településfejlesztési koncepció céljai, javaslatai széleskörű partnerségen alapulnak.

A településfejlesztési koncepció egyben vezetési eszköz, amellyel a települési önkormányzat irányítani tudja, hogy a fejlesztés során honnan hová akar eljutni. Bemutatja azokat a tájékozdási pontokat, amelyek az állandóan változó környezethez való igazodás során a célok megvalósításához vezetnek. A településfejlesztési koncepció integrálja a település folyamatos működésének, fejlesztésnek és vezetésének feltételeit. A koncepció a települési önkormányzat, mint szervezet feladatainak programja, ill. a szervezetfejlesztés és ellenőrzés dokumentuma.

Jelen Koncepció a jövőképet egy objektív, részletes vizsgálatra alapozva állítja fel. A helyzetfeltárás elsődleges célja a településen jelenleg is zajló társadalmi, gazdasági, valamint környezeti folyamatok kimutatása, illetve a folyamatok háttérében lévő ok-okozati összefüggések feltárása volt. Az egyes, települést érintő folyamatokra többféleképpen is lehet reagálni. Lehetséges az adott folyamathoz való alkalmazkodás, továbbá annak felerősítése, de lehetséges az adott folyamat hatásainak mérséklése, vagy az attól való elhatárolódás is. A településfejlesztési koncepció a *mit* és a *miért* kérdésekre

keresi a választ. A *hol* és a *hogyan* kérdések megválaszolása a későbbiekben készülő településrendezési eszközök feladata.

2 Vizsgálati összefoglaló

A Vizsgálati összefoglaló célja és feladata, hogy összefoglaló módon mutassa be a megalapozó vizsgálatban már feltárt települési adottságokat, a település területrendezési, tájhasználati konfliktusait, fejlődési lehetőségeit, amelyek a településfejlesztési koncepció alapjául szolgálhatnak, mintegy kijelölve a település fejlődési irányát.

A település vizsgálatán alapuló, gyakran igen terjedelmes helyzetfeltáró munkarészek gyors és áttekinthető értelmezését és értékelését teszi lehetővé a SWOT analízis készítése. Ez a stratégiai szemléletű, rendszerezett összegzés irányt mutat a fejlesztési irányok kijelöléséhez. A SWOT kifejezés egy mozaikszó, mely 4 angol szó kezdőbetűjéből tevődik össze. 'S' az angol strengths szó kezdőbetűje, jelentése erősségek, 'W' a weaknesses szóból ered, és gyengeséget jelent, 'O' az opportunities, azaz a lehetőségek jelölésére szolgál, míg a 'T' a threats, azaz a veszélyek kategóriát jelenti.

A SWOT táblázat tehát 4 fő részre osztható, amelyekben a település erősségeire, gyengeségeire, lehetőségeire és veszélyeire térhetünk ki. Az erősségek és a gyengeségek a település belső adottságaiból fakadnak. Az erősségekre alapozható a fejlesztés, ezek az adottságok tovább erősítendőek, míg a gyengeségek gátolják a fejlesztést, azok megerősítése szükséges. A lehetőségek és a veszélyek a külvilágból ható folyamatokat tüntetik fel, a lehetőségek kívülről segíthetik, ösztönözhetik a fejlesztést, míg a veszélyek azok, amelyek kívülről akadályozhatják a fejlesztés sikerességét. Az elemzést a településen folytatott vizsgálatok, a területre vonatkozó korábbi különböző fejlesztési dokumentumok alapján készítettük el.

A SWOT elemzés készítésekor elsősorban azon erősségek és gyengeségek kiemelése szükséges, amelyek valamilyen formában kapcsolatban állnak a település fejlesztési céljaival, stratégiájával, befolyásolják a fejlesztéseket. Ugyanez mondható el a lehetőségekre és veszélyekre vonatkoztatva is. Tehát nem szükséges feltétlenül a település összes adottságát felsorolni, jelen SWOT elemzés során elegendő a koncepció szempontjából fontos tulajdonságok feltüntetése.

SWOT analízis

BELSŐ TÉNYEZŐK	
ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Hagyományokkal rendelkező, múltjára méltán büszke település • Kedvező gazdaságföldrajzi adottságok (földgáz, termálvíz) • Tájérténeti, tájképi és kulturális szempontból értékes emlékek, épületek, településkép • Szakértelemmel rendelkező termelők, a szántóföld gazdálkodásra a nagybirtok jellemző, állattenyésztésre alapozott mezőgazdaság • Több száz embert foglalkoztató, ipari termelést folytató vállalatok megléte, megfelelő pályázat-bevonzó képességgel • Gyógyvíz, gyógyfürdő, ehhez kapcsolódó fejlesztések • Hagyományokra épülő lovas turizmus, fogathajtó és lovas pálya megléte • Kistérség „turisztikai központja” • Közép- és nagyvállalkozások jelenléte, foglalkoztatásban betöltött szerepük • Potenciális munkaerő rendelkezésre áll • Jó adottságokkal rendelkező ipari terület • Közműellátottság - folyamatos fejlesztések jellemzők • Környezeti terhelés alacsony, természeti környezet állapota megfelelő • Országos és helyi védelem alatt álló vagy védelemre javasolt épületek száma magas • Aktív, erős, a település életében meghatározó szereppel bíró civil szervezetek jelenléte • A 2007-2013-as uniós tervezési ciklusban a város számos nagyberuházást, fejlesztést tudott megvalósítani 	<ul style="list-style-type: none"> • Kedvezőtlen demográfiai folyamatok, elöregedő helyi társadalom, alacsony születésszám, növekvő természetes fogyás, negatív vándorlási egyenleg • Inaktívak magas aránya, számuk növekedése • Kiterjedt belvízveszélyes területekkel rendelkezik, nincs kialakított, egységes, komplex tájgazdálkodási szemlélet • Fejlődésre képes KKV-k száma a termelő szektorban kevés, főleg magyar tulajdonú • Alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők száma magas, a szakképzettség szintje alacsony • A mezőgazdasági termékek feldolgozatlanul kerülnek a piacra • A turizmusban periodikusan váltakoznak a kedvező és kedvezőtlen időszakok, nagy az éghajlati-időjárási kitettség (kültéri medencék, jó időben gyakorolható sport). • Kiszolgáltatott a helyi gazdaság • Megújuló energiahasznosítás teljesen kihasználatlan • Szegregátum jelenléte, szegregációval veszélyeztetett területek • A belterületi közparkok, zöldfelületek aránya alacsony • Az épített környezet megőrzése jelentős anyagi forrásokat igényel • Alacsony komfortfokozatú lakások száma magas • A kultúra ápolására fordítható összegek szűkösek • A város a főutaktól távolabb fekszik, kedvezőtlen közlekedés-földrajzi helyzet, a közutak, országos utak minősége rossz • Az oktatási intézmények esetében a feladat ellátási helyek száma csökkent, a gyerekeket nagyobb távolságból kell beszállítani a központba

KÜLSŐ TÉNYEZŐK

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none"> • Vállalkozások fejlesztési kapacitása megmarad, további fejlesztések • Vállalkozásösztönzés, gazdaságfejlesztési tevékenység kiterjesztése • Turisztikai központi szerepkör erősítése, a turizmusfejlesztés komplex kezelése, egymásra épülő, egymást kiegészítő szolgáltatások fejlesztése, tudatos tervezés • A településen eltöltött vendégéjszakák számának növelése • Megújuló energiaforrások kihasználása • Energiaklaszter létrehozása • Mezőgazdasági termelés bővítése, termékfeldolgozással • Ipari termelés bővítése, vonzó ipari környezet kialakítása (ipari terület, inkubátorház) • Biogáz kiserőművek létesítése révén újrahaznosítás, gazdaságosabb energiatermelés – majd nagy elektromos-áram igényű befektetések érkezése • Termálvizes kutak hőjének hőszivattyúval és a feltörő metán elégetésével történő villamosenergia-termelés • Civil szervezetek aktivitásának növelése, feladatellátásban betöltött szerepkör erősítése • Komplex tájgazdálkodási szemlélet kialakítása • Szegregátumban élők életminőségének javítása, szolgáltatásokhoz való hozzáférés megteremtése/elősegítése 	<ul style="list-style-type: none"> • Területi és településfejlesztési politika, jogszabályi háttér változása negatív hatással lesz a településre, perifériára kerülés lehetősége • Közlekedés-földrajzi helyzet rögzül, nem fejlődik • A település megítélése a helyi lakosok által rossz, ami a további fejlesztésekkel kapcsolatban is negatív lehet • Elvándorlás mértéke növekszik, az aktív korú, magas iskolai végzettséggel rendelkező lakosok elköltöznek • A város területének 30%-a belvízveszélyes • Mezőgazdasági termelők kiszolgáltatott helyzete • A fürdő fejlesztése jelentős tőkebefektetést igényel, ami pályázati támogatás nélkül jelenleg elképzelhetetlen • Szegregátum kiterjedése, új szegregátumok kialakulása • A város szociális terhei nőnek • A negatív vándorlási egyenleg erősödik • Marginális helyzetben élők problémái erősödnek • Turisztikai szokások megváltoznak, az érdeklődés csökken a város iránt • Tőkebefektetések elmaradása

3 JÖVŐKÉP

3.1 A település jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetére vonatkozóan

A társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetre vonatkozó jövőkép felvázolásakor nem a jelenlegi társadalmi, gazdasági folyamatok előrevetítésére kell alapozni, hanem a javasolt beavatkozások eredményeként elérendő vízió fogalmazható meg. Ennek eléréséhez tudatos fejlesztési folyamatra, egymásra épülő, egymást erősítő célok kijelölésére és a célok elérését biztosító fejlesztések megvalósítására van szükség.

Füzesgyarmat minőségi életfeltételeket biztosít a lakosság igényeit és szükségleteit figyelembe vevő társadalmi és gazdasági fejlesztések megvalósításán keresztül.

A város megőrzi egyedi arculatát, hagyományaira építve bővíti városi funkcióit, a lakosság életkörülményei és megélhetési lehetőségei javulnak, mindehhez biztonságos és egészséges városi környezet áll rendelkezésükre.

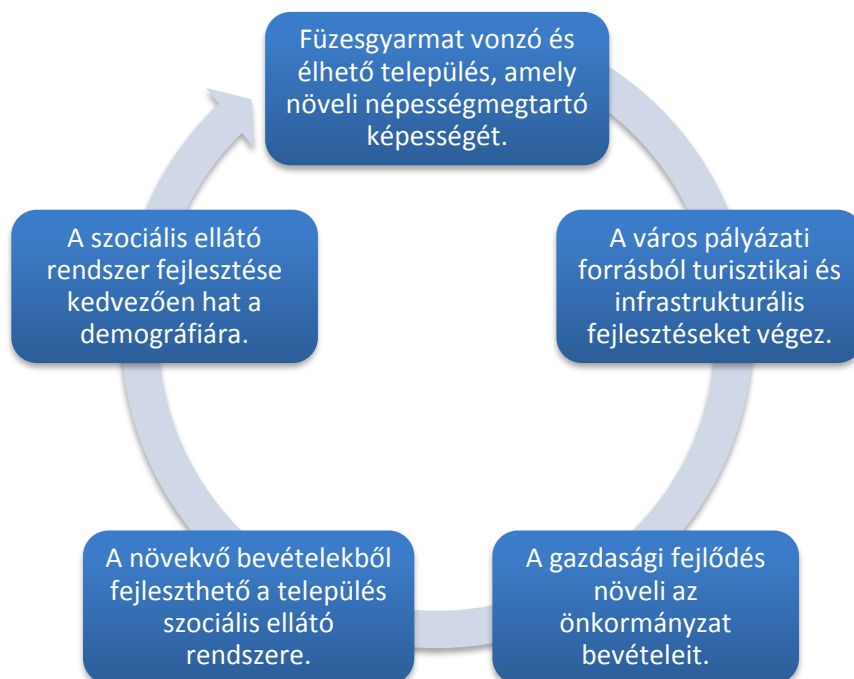
Füzesgyarmat jövőképe:

Természeti és épített környezetre vonatkozó jövőkép: A település a környezet- és természetvédelmi, valamint az örökségvédelmi szempontok figyelembe vételével arculatformálást valósít meg, melynek eredményeként javul a településkép, továbbá a táji környezet és a település kapcsolata harmonikussá válik. A város kihasználja a megújuló erőforrások adta lehetőségeket, a lakosság a környezetvédelmi szempontból előnyösebb közlekedési formákat előnyben részesíti, a város közlekedés-földrajzi helyzete az utak állapotának javításával kedvezőbbé válik.

Gazdasági jövőkép: Füzesgyarmat a földrajzi elhelyezkedése és természeti-gazdasági adottságai alapján a meglévő gazdasági potenciálját megerősíti, a turisztikai potenciálját

kihasználva a térségben betöltött szerepkörét megerősíti. A város munkaerő-piaci jelentősége kiterjed a járás határain túlra. A munkaerő-kínálat és munkaerő-kereslet közeledése nyomán a munkanélküliség csökken az összes kategóriában. A termelő szektor vertikuma szélesedik, a kis- és közepes vállalkozások gazdasági környezete javul, a helyi termékek piacra jutásának segítése a helyi gazdaságot erősíti.

Társadalmi jövőkép: A munkahelyteremtő turisztikai és egyéb gazdasági fejlesztések révén az önkormányzat bevételei növekednek, ami alapot teremt a szociális ellátó rendszerek fejlesztésére. A fejlődés nyomán a demográfiai trend megfordul, a lakosság átlagéletkora csökken. A fiatalok számára perspektivikus várossá válik Füzesgyarmat. A város népességvonzó ereje nő, különösen a szakképzett aktív korúak számára. A képzetlenek és alulképzettek száma tovább csökken. Az egyéb ellátotti csoportok (idősek, fogyatékkal élők) ellátásának színvonala tovább nő, a szolgáltatásokkal való lefedettségük javul. Egy szolidáris, a különböző csoportok erőforrásait mobilizálni képes helyi társadalom jön létre.

A jövőképbe foglalt célok egymást erősítve valósulnak meg. A turisztikai fejlesztések, a munkahelyteremtés, az energetikai felújítások nyomán nő az önkormányzat bevétele, ezáltal biztosítani tudja a település intézményrendszerének fejlődését, a közszolgáltatások

minél magasabb szintre emelését. Ezek a folyamatok pedig Füzesgyarmat népességmegtartó képességét növelik. A cél az, hogy Füzesgyarmat olyan élhető település legyen, amely a lakosság igényeit kiszolgálja, életképes, innovatív vállalkozások működését elősegíti, hozzájárul a térség gazdasági potenciáljának növeléséhez, és a fejlesztések által a hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatásához.

3.2 A település szerepe a térségben

Füzesgyarmat város a Sárrét központjában, Békés megye északi részén, Hajdú-Bihar megye és Jász-Nagykun-Szolnok megye határán helyezkedik el, a Berettyó folyó alsó folyása nyugati partjától 4 km-re. A város területe 127,41 km². A város a Berettyó-Körösvidék, Dévaványai-sík kistáj területén fekszik.

A települést északról és keletről Hajdú-Bihar megyei települések, Biharnagybajom, Nagyrábé, Darvas, Csökmő, délről és nyugatról Békés megyei települések, Szeghalom és Kertészsziget határolja.

Kistérségi együttműködés

A kistérségi szintű együttműködés Füzesgyarmat számára a Szeghalom Kistérség Többcélú Társulás keretében valósul meg. A Társulásban résztvevő települések: Bucsa, Csökmő, Dévaványa, Ecsefalva, **Füzesgyarmat**, Kertészsziget, Körösladány, Körösújfaló, Vésztő és Szeghalom.

A 2011. évi CLXXXIX. Magyarország Helyi Önkormányzatairól szóló törvény IV. fejezetében foglaltak alapján a Társulást alkotó települések annak érdekében hozták létre az együttműködést, hogy a kistérség lakói az önkormányzati közszolgáltatásokhoz minél teljesebb körben jussanak hozzá. Az önkormányzatok a megállapodás keretében történő

együttműködéssel minél teljesebben, forrásaik célszerű és optimális felhasználásával biztosítják a magasabb szintű ellátást és szolgáltatást.

A Társulásban résztvevő önkormányzatok képviselő-testületei a közös céloknak megfelelő hatékony és eredményes tevékenység érdekében összehangolják a települési önkormányzatok alábbi feladatait, (hatásköreit):

Területfejlesztés

- kistérség-fejlesztési programtervek elkészítése
- kistérségi pályázatok készítése
- pályázatok, támogatási igények összehangolása
- turizmusfejlesztés
- infrastruktúra kiépítése, fejlesztésében közreműködés
- külföldi kistérségekkel nemzetközi kapcsolat létesítése

Szociális alapszolgáltatások és szakosított ellátás (intézményi keretek közt)

- szociális és gyermekjóléti szakszolgáltatások
- személyes gondoskodás körébe tartozó szakosított ellátás
- gyermekjóléti alapellátás

Egészségügyi feladatok

- a háziorvosi ügyelet kistérségi szintű ellátása

Szolgáltatás-szervezési feladatok

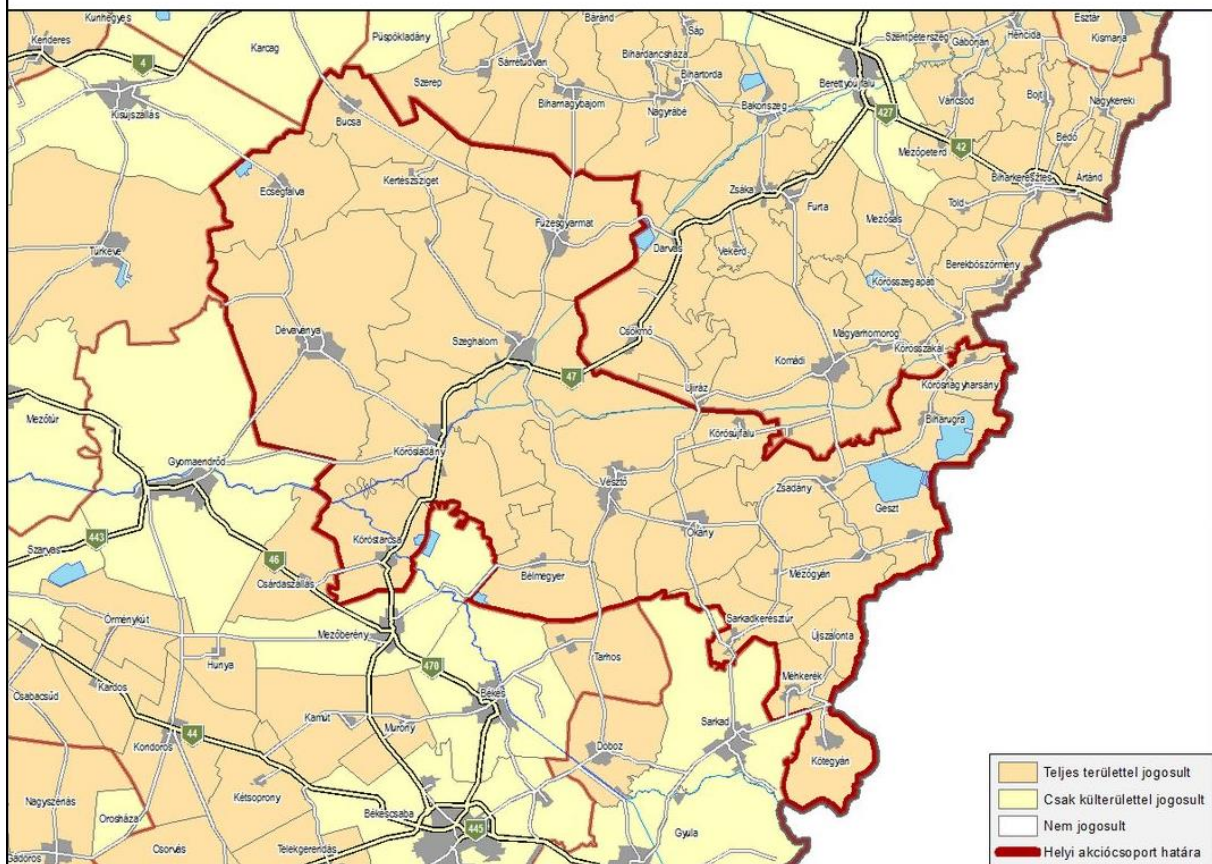
- pályázatfigyelés
- térségi/települési eseménynaptár összeállítása
- kistérségi rendezvények megszervezése

LEADER együttműködés

A LEADER (francia betűszó: Liaison Entre Actions pour le Developpement de l'Economie Rurale) = Községi kezdeményezés a vidéki gazdaság fejlesztéséért. A LEADER a helyi közigazgatás, a vállalkozók és civil szervezetek összefogására épít, közösségeik kezébe tényleges döntéshozatali jogkört ad. Földrajzilag összefüggő, 10 és 100 ezer közötti lakosságszámú településcsoportokat hoz létre az érintettek által kidolgozott térségfejlesztési stratégiák megvalósítására. Az addig egymás mellett élő és dolgozó szereplők egyenrangú partnerekké válnak, és közösen alakítják térségük jövőjét.

Füzesgyarmat Város tagja a Körös-Sárréti Vidékfejlesztési Egyesületnek. Az egyesület akcióterülete 1581,02 km²-en 21 települést foglal magába, 55.447 fő lakónépességgel, melyek megoszlának a békési, a szeghalmi, gyomaendrődi és a sarkadi járások között. A 290/2014 (XI.26.) Kormányrendelet szerint a békési és a gyomaendrődi járás kedvezményezett, a szeghalmi járás fejlesztendő, a sarkadi járás komplex programmal fejlesztendő járásnak minősül.

A Körös-Sárréti Vidékfejlesztési Egyesület illetékességi területe

Az akcióterület települései járások szerint:

- a **békési** járás települései: Békéscsaba, Körösújfalu,
- a **gyomaendrődi** járás települései: Ecsegfalva, Dévaványa,
- a **sarkadi** járás települései: Biharugra, Geszt, Körösnagyharsány, Kötegyán, Méhkerék, Mezőgyán, Okány, Sarkadkeresztúr, Újszalonta, Zsadány,
- a **szeghalmi** járás települései: Bucsa, Füzesgyarmat, Kertészsziget, Körösladány, Körösújfalu, Szeghalom, Vésztő.

A tervezési terület földrajzilag egységes képet mutat, területe egybefüggő, a települések mindegyike a Berettyó-Körös Vidék középtájegységhez tartozik. Tipikus alföldi kistelepülések falusi és kisvárosi jelleggel. Alapvetően jellemző a peremhelyzet, a nehéz megközelíthetőség a közlekedési útvonalak hiányából illetve minőségéből adódóan.

Az akcióterület településein a mezőgazdasági orientáltság jellemző, néhány ipari nagyvállalat található csak a térségben. A vállalkozások méretét tekintve a kis- és mikrovállalkozások dominálnak. Jellemző a tőkeszegénység, ebből adódóan az innováció csekély mértéke. A települések mindegyikén komoly probléma a munkanélküliség és a képzettségi szintek elmaradása a megyei és országos átlagoktól. A foglalkoztatási gondok, feszültségek kezelése alapvetően a helyi önkormányzatokra hárul, melyhez azonban jelentős változást eredményező eszközeik nincsenek (lásd közmunkaprogramok tapasztalatai).

A településeket egyaránt jellemző további problémák: előregedő lakosság, elvándorlás, megélhetési nehézségek, eltartottak magas száma, kistelepülések elnéptelenedése. Néhány – jelentősebb iparúzési adóval rendelkező önkormányzattól eltekintve – jellemző a forráshiány is, mely megnehezíti a fejlesztést, előrelépést.

A tervezési terület településeit érintő problémák, szükségletek egyezősége mellett, koherenciát mutatnak a kitörési pontok, lehetőségek is. Az akcióterület fontos erőforrása az állat- és növényvilágban gazdag, érintetlen természeti, táji környezet. Az egész tervezési területre elmondható továbbá a helyi vezetők, illetve az aktív civil közösségek településük és környezetük iránti elköteleződése, a fejlődés érdekében tett töretlen aktivitása.

A városok kisebb közigazgatási és kulturális központokat alkotnak, illetve munkalehetőséget biztosítanak a környező települések lakóinak. A térség turisztikai potenciáljának erősítését szolgálja, a térségi tagsággal rendelkező Körös-Sárrét Turizmusáért Egyesület. A civil szervezetek erősítését, informálását, érdekképviseletét látja el a szintén térségi hatókörű Körös-sárréti Civil Szervezetek Szövetsége.

A fejlesztési stratégiák sikeres megvalósításához kellő alapot biztosít az egyesület kiterjedt tagsága. Meghatározó tényező továbbá, hogy minden érintett települési önkormányzat képviselteti magát a szervezetben, ami fontos a megfelelő kommunikáció, érdekegyeztetés biztosításához.

Összegzésképpen elmondható, hogy a településeket jellemző földrajzi adottságok, gazdasági és társadalmi potenciálok, kulturális értékek hasonlósága, valamint az évek óta a térség fejlődése érdekében végzett közös munka jó alapot biztosítanak egy partnerségen alapuló, a helyi igényeket lehetőségeihez mérten maximálisan támogató közösségvezérelt fejlesztésnek.

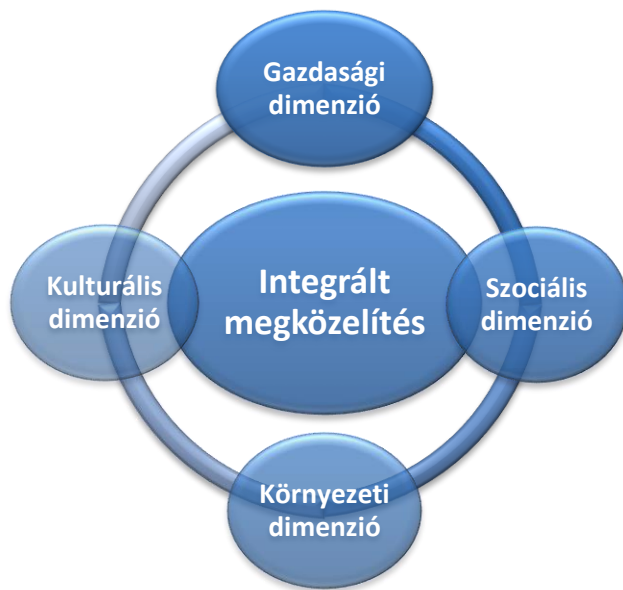
3.3 A településfejlesztési elvek rögzítése

A településfejlesztési irányok kijelölése során vannak olyan meghatározó alapelvek, amelyek iránymutatóak a település fejlesztésének egésze, a beavatkozások tervezése szempontjából. Füzesgyarmat településfejlesztési alapelvei az alábbiak:

- fenntartható településfejlesztés
- integrált megközelítés, stratégiai gondolkodás
- partnerségi és közösségi szemlélet

A fenntarthatóság olyan fejlődési folyamatot jelent, amely kielégíti a jelen szükségleteit anélkül, hogy csökkentené a jövő generációk képességét arra, hogy saját szükségleteiket kielégítsék. A fenntarthatóság elvét a társadalmi, gazdasági és természeti oldalról egyaránt érvényre kell juttatni. A fejlesztési döntéseket a demográfiai folyamatokat mérlegelve, az extenzív területhasználat helyett az intenzív területhasználatot érvényesítve kell meghozni. A környezeti és gazdasági fenntarthatóság elvét az energiahatékonysági fejlesztésekben meg kell jeleníteni.

Egy-egy település életének különböző dimenziói (gazdasági, társadalmi-szociális, környezeti, kulturális) egymással szorosan összekapcsolódnak, ezért az egyes településfejlesztési beavatkozások csak integrált megközelítés alkalmazásával lehetnek igazán hatékonyak.

Az integrált szemléletmód elveinek megfelelően a fejlesztési koncepció együtt kezeli a humán közszolgáltatások minőségi fejlesztését, a műszaki infrastruktúra hálózatának fejlesztését, a természeti környezet, valamint a helyi társadalmi-gazdasági élet fejlesztését. Az említett fejlesztési tématerületek között nincs alá- vagy fölérendeltségi kapcsolat, egyik sem lehet fontosabb a többinél,

mindegyiket ugyanolyan részletességgel szükséges vizsgálni az egyes fejlesztési döntések meghozatala során.

Az integrált megközelítés és a fenntartható településfejlesztés segíti, sőt feltételezi egymást, ma már nehezen képzelhetőek el egymás nélkül. A fenntarthatóság olyan fejlődési folyamatot jelent, amely kielégíti a jelen szükségleteit anélkül, hogy csökkentené a jövő generációk képességét arra, hogy saját szükségleteiket kielégítsék. A fenntarthatóság elvét a társadalmi, gazdasági és természeti oldalról egyaránt érvényre kell juttatni. A fejlesztési döntéseket a demográfiai folyamatokat mérlegelve, az extenzív területhasználat helyett az intenzív területhasználatot érvényesítve kell meghozni. A környezeti és gazdasági fenntarthatóság elvét az energiahatékonysági fejlesztésekben meg kell jeleníteni.

A fenntartható fejlődés egyúttal folytonos törekvést jelent a „kiegyensúlyozott fejlődés” érvényesítésére, vagyis a kiegyensúlyozott és harmonikus társadalmi, gazdasági és környezeti viszonyok megteremtésére. A fejlesztéspolitikai beavatkozások célja ebben az értelmezésben az, hogy az egyes alrendszereket segítsék abban, hogy azok a kiegyensúlyozottság egy magasabb szintje irányába mozduljanak el.

A stratégiai gondolkodás településfejlesztési értelemben olyan hosszú távú cselekvési program összeállítását takarja, amely egyszerre jelenti bizonyos fennálló problémák megoldását, és a távlatilag kitűzött célok elérését. Füzesgyarmat stratégiája, azaz hosszú távú cselekvési programja szükségszerűen együtt jár a partnerségi és közösségi szemlélettel, mintegy feltételezve azt. Mindez abból a felismerésből fakad, hogy a település kizárólag a maga erejéből nem képes leküzdeni azokat a problémákat, amelyek a stratégiai célkitűzések elérését akadályozzák. Füzesgyarmat igyekszik kihasználni a közösségi együttműködésben rejlő esélyeket és előnyöket, ezeknek a relációknak igen széles a spektruma, a helyi lakosság aktív tagjaitól kezdve egészen a határon túli együttműködésekig terjed.

A partnerségi elv nem azt jelenti, hogy Füzesgyarmat nem kíván bizonyos versenyhelyzeteknek megfelelni, és valós teljesítmény nélküli előnyökhöz szeretne jutni, hanem azt, hogy Füzesgyarmat – céljai elérése érdekében – szoros együttműködést kíván megvalósítani más településekkel. Mindez abból a felismerésből fakad, hogy az együttműködésből valamennyi partner számára kölcsönös versenyelőny keletkezik.

Füzesgyarmat belső és külső partneri kapcsolatai a következőket foglalják magukban:

A helyi lakossággal történő együttműködés

A fejlesztési elképzelések széleskörű társadalmi részvétel mentén kerülnek kidolgozásra. A településfejlesztési koncepció egyik meghatározó elve az, hogy teret adjon azoknak az

alulról jövő kezdeményezéseknek, amelyek hasznosítható ötleteket tartalmaznak, és ezek révén az érdekelt helyi szereplőkkel közösen alakítható a város jövője. A minél szélesebb körű partnerség megvalósítása hatékonyabb tervezést és megvalósítást eredményez.

Kistérségi együttműködés

Füzesgyarmat Város Önkormányzata a települést érintő egyes társadalmi-szociális kötelezettségeit a Szeghalom Kistérség Többcélú Társulás keretében történő együttműködés útján látja el. Az együttműködés kiterjed a területfejlesztés, a szociális alapszolgáltatások és szakosított ellátás (intézményi keretek közt), egyes egészségügyi feladatok (a háziorvosi ügyelet kistérségi szintű ellátása) és egyéb szolgáltatás-szervezési téren jelentkező feladatokra. Füzesgyarmat jövőképében ennek az együttműködésnek a hatékony folytatása szerepel.

LEADER egyesületi együttműködés

Füzesgyarmat Város Önkormányzata tagja a Körös-Sárréti Vidékfejlesztési Egyesületnek. A LEADER egyesület alapvető célja, hogy az uniós és hazai erőforrásokat egyaránt jól használni tudó, együttműködésekre képes és nyitott vidéki közösségként működjön, amelynek létrehozása az együttes gondolkodáson és cselekvésen alapul. A „kényszertársulás” helyett kölcsönös érdekek mentén megvalósított partnerség jellemzi, hiszen csak így születhetnek jól működő programok. Füzesgyarmat jövőképében az egyesületi együttműködésben való részvétel hatékony folytatása szerepel.

A térségi, megyei és országos jövőképhez való csatlakozás

Füzesgyarmat számára elengedhetetlenül szükséges, hogy hosszabb távon is különböző hatókörű térségi együttműködésekben gondolkodjon. Ennél is fontosabb azonban, hogy a jövőben minél több központi pályázati támogatáshoz jusson a település, és ez nem képzelhető el úgy, hogy a saját fejlesztési terveit ne igazítaná a térségi, a megyei vagy az országos jövőképhez, célrendszerekhez és stratégiákhoz. Jó példa erre, miszerint a Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030 dokumentumának előszava le is szögezi, hogy a

jövőben megszülető termékstratégiáknak, desztinációs beavatkozási programoknak, ágazati fejlesztési programoknak, valamint a konkrét, egyedi projekteknek is illeszkedniük kell az NTS 2030 céljaihoz, támogatniuk kell azok megvalósulását.

Az országos vidékpolitikai jövőképben gazdasági funkciójukban megerősödött, a működő és fejlődő helyi gazdaságra, benne az európai többfunkciós, ökoszociális funkciókat (tájfenntartás, természeti erőforrások és biodiverzitás megőrzése, népességmegtartás és foglalkoztatás) teljesítő, jó minőségű, egészséges élelmiszereket előállító mezőgazdaságra és azzal szoros kapcsolatban lévő élelmiszer-feldolgozásra épülő, közösségeiben megújult, a helyben lakóknak perspektívát nyújtó, minőségi életfeltételeket biztosító vidéki települések és térségek szerepelnek.

A helyi szinten megvalósítható vidékfejlesztési beavatkozásokat a helyi vidékfejlesztési közösségek által tervezett helyi vidékfejlesztési stratégiák alapján célszerű megvalósítani, amely így programalapú, a helyi közösségi részvételre építő, széles körű térségi és közösségi fejlesztési hatásokat generáló végrehajtást tesz lehetővé.

A Nemzeti Fejlesztés 2030 program megállapítja, miszerint a turizmus hazánk valamennyi térségében fontos fejlesztési potenciálként jelentkezik. A nemzetközi és országos viszonylatban is kiemelkedő turisztikai értékek mellett számos, elsősorban a belföldi turizmusban hasznosuló értékünk van. Fontos, hogy a turizmusban rejlő térségfejlesztési

potenciált kibontakoztassuk, ugyanakkor a turizmus ne jelentsen a térhasználatra, tájra, természeti értékekre, erőforrásokra vonatkozóan a minőségüket és a megújulásukat veszélyeztető terhelést.

Különösen az egészség-, az egészségügyi, az öko-, az aktív, a kerékpáros-, a kulturális és a falusi turizmus területén kínálóznak fejlődési lehetőségek, ami nemcsak a turizmus területi szétterítését, hanem a természeti és kulturális értékekben gazdag vidéki térségek fejlődését is jelentősen előmozdíthatja.

Számolni kell azzal is, hogy a turizmus fejlesztése nem kizárólag gazdaságfejlesztési eszköz, hanem multiplikatív hatásrendszeréből eredően egyéb társadalmi hatásokkal rendelkezik, amelyek kihasználását elő kell segíteni. Ide tartozik a kulturális hatás, hiszen a fogadóhelyen élőkben tudatosul saját kultúrájuk és hagyományuk értéke, továbbá a turizmus dinamizálja a kulturális kínálat bővítését és a helyi kulturális élet fejlődését. Ide tartozik továbbá a demográfiai hatás is, hiszen a turizmus fejlődésével megélnékül a desztinációk munkaerőigénye, és végül itt említhető a lakossági, területi identitásra gyakorolt pozitív hatása.

A Kormány tíz, nemzetgazdasági szempontból kiemelkedő iparágat jelölt ki, amelyek a magyar gazdaság kitörési pontjait képezhetik, ezért azokat kiemelt ágazatként kezeli, és ezek közé tartozik a turizmus is. Ezen ágazatok fejlesztésére területi szemléletű ágazati iparstratégiák készültek, a turisztikai ágazatban ez a Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030.

Füzesgyarmat város jövőképe, valamint településfejlesztési irányainak meghatározása szempontjából prioritást élvez a turisztika, ebben az ágazatban pedig jelenleg országos viszonylatban is szemléletváltás zajlik, így tehát kiemelten fontos a város turisztikai jövőképét és célrendszerét a Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégiával összhangban lefektetni.

A Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030 (a továbbiakban Stratégia vagy NTS 2030) az állami turizmusirányítás célrendszerét és eszközrendszerét 2030-ig meghatározó alapdokumentum. Feladata, hogy a turisztikai szemléletváltás megalapozásával, a főbb beavatkozási pontok azonosításával, stratégiai célok kijelölésével rövid, közép- és hosszú távon definiálja az ágazatban végrehajtandó feladatokat, illetve a célok eléréséhez megfelelő eszközöket, forrást és intézményrendszert rendeljen.

A Stratégia ernyőként szolgál minden olyan későbbi alstratégia és program számára, ahol a terület fontossága, összetettsége indokolja, hogy ilyen készüljön. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy a jövőben megszülető termékstratégiáknak, desztinációs beavatkozási programoknak, ágazati fejlesztési programoknak, valamint a konkrét, egyedi projekteknek is illeszkedniük kell az NTS 2030 céljaihoz, támogatniuk kell azok megvalósulását.

A turizmus a gazdaság meghatározó szektora, a nemzeti össztermék előállítás, a foglalkoztatás, a fizetési mérleg egyensúlya tekintetében egyaránt stratégiai jelentőségű ágazat. A makroszintű adatok azt mutatják, hogy az ágazat teljesítménye jó, 2010-től folyamatosan javul. Azonban az iparág szereplőinek jövedelemtermelő képessége nem elég erős, „sérülékenyek” a turisztikai vállalkozások. Az ország természetföldrajzi, kulturális adottságai jobbak, mint ami ebből az ágazat szereplőinek üzleti eredményein látszik. Van tehát további növekedési potenciál, bőven vannak a szektorban mozgósítható tartalékok, mind a kínálati elemek bővítése (mennyiség), mind a szolgáltatások attraktivitása (minőség) terén.

A Stratégia ez utóbbi megállapításait gyakorlatilag egy az egyben rávetíthetjük Füzesgyarmatra is. Füzesgyarmaton a turisztikai iparág szereplőinek jövedelemtermelő képessége nem elég erős, „sérülékenyek” a turisztikai vállalkozások. Füzesgyarmat természetföldrajzi, kulturális adottságai jobbak, mint ami ebből az ágazat szereplőinek üzleti eredményein látszik. Van tehát további növekedési potenciál Füzesgyarmat vonatkozásában is, bőven vannak a szektorban mozgósítható tartalékok, mind a kínálati elemek bővítése (mennyiség), mind a szolgáltatások attraktivitása (minőség) terén.

A turisztikai térségek fejlesztésének állami feladatairól szóló 2016. évi CLVI. törvény a turisztikai fejlesztések fókuszát az egyedi attrakciókról a turisztikai térségekre helyezi át, kimondva, hogy Magyarország turisztikai potenciáljának növelése a turisztikai desztinációkban rejlik. Olyan komplex turisztikai élménycsomagok biztosításában, menedzselésében és piacra juttatásában, amelyek jelentős keresletbővülést jelentenek az adott területeknek.

A turisztikai térségek fejlesztésének állami feladatairól szóló törvényben meghatározott új szemléletnek megfelelően a 2017-ben életbe lépett NTS 2030 vezérmotívumai: egyrészt a desztinációs logikán alapuló termék- és attrakciófejlesztés, az ehhez kapcsolódó alpinfrastruktúra-fejlesztés és marketingkommunikáció, másrészt az állam megváltozott szerepe a turizmusban. E két vezérmotívum mentén rajzolódik ki a megváltozott szemlélet és megváltozott állami beavatkozási logika.

A Stratégia megvalósításának elvei a következők:

ALAPELV	MAGYARÁZAT
Mérhetőség	A fejlesztések hatásainak, valamennyi beavatkozás eredményének mérése.
Komplexitás	Területi, termékszintű és célcsoportra vonatkozó szempontok együttes figyelembe vétele a megvalósítás és értékelés során.
Lehatárolás	A közvetlen és közvetett turisztikai hatások világos elkülönítése, láthatóvá tétele a megvalósítás és értékelés során.
Transzparencia	A közvélemény folyamatos tájékoztatása az elért eredményekről és a források felhasználásáról.
Együttműködés	Következetes együttműködés a Stratégia megvalósításában érintett szereplők között.
Rugalmasság	A Stratégia folyamatos nyomon követése, szükség szerinti beavatkozás és felülvizsgálat.

Az utazási motiváció, a cél szerinti klasszikus turisztikai termékek változásának következtében új tartalmakkal bővültek a korábbi "klasszikus" definíciók, továbbá az egyes klasszikus termékeken belül új altermékek kerültek előtérbe, világviszonylatban és idehaza egyaránt. A fogalomhasználat kapcsán az NTS 2030 „klasszikus terméknek” tekinti az egészségturizmust, a kulturális turizmust, a bor- és gasztronómiai turizmust, a

hivatásturizmust (MICE), a rendezvényturizmust, valamint az aktív és természeti turizmust. Az egyes klasszikus terméken belül megjelenő önálló turizmusformákat a Stratégia „turisztikai altermökként” definiálja.

Egészségturizmus

Az egészségturizmus – az egészség szerepének felértékelődése miatt – a turizmus egyik leggyorsabban fejlődő területe. Az IMF (Nemzetközi Valutaalap) átlagosan évi 4,8%-os turisztikai növekedést prognosztizál 2020-ig, a wellness turizmusnak viszont az előrejelzések szerint 7,5%-os lesz az éves növekedési üteme (Global Wellness Institute, 2017). A tradicionális – természetes gyógytényezőkre épülő – gyógyturizmus alapját és folyamatosan bővülő keresletét az egyre jobban előregedő társadalom, valamint a 21. századi civilizációs betegségek biztosítják, fő vendégkörét elsősorban az orvosi javallatra gyógykezelést igénybevevő vendégek (betegek) jelentik.

Kulturális turizmus

A kulturális turizmus a turisztikai piac legösszetettebb termékcsoportja, idesorolható többek között a (világ)örökségturizmus, kastély- és várturizmus, a szellemi örökségen, népi hagyományokon alapuló turizmus, filmturizmus, vallási, zarándok- és elvonulásturizmus, a városlátogatások és a kortárs művészeti turizmus is.

A kulturális látnivalók jellemzően szélesebb rétegeket vonzanak, növekszik az igény a kulturális és egyéb turisztikai termékek komplex igénybevételére, autentikus, egyedi élményekre, melyek előállításában az utazó is közreműködik. Az épített örökség és az örökségi helyszínek továbbra is a legfontosabb vonzerőt jelentik a világ kulturális utazói számára, ugyanakkor az egyes altermékek súlya változik. A galériák, az előadó művészetek és a fesztiválok részesedése folyamatos növekedésen ment keresztül, a múzeumok közül pedig a látogatóbaráttá váló, interaktivitást és szórakoztatást biztosító klasszikus létesítmények népszerűek. Szintén kiváló lehetőség lehet az ún. elvonulás-turizmusban rejlő potenciál kiaknázása.

Bor- és gasztronómiai turizmus

Fontos megjegyezni, hogy a gasztronómiai terület szerepe a turizmusban kettős: egyrészt önálló turisztikai termékként is értelmezhető, amelynek kínálati elemei képesek akár önálló utazási döntést is kiváltani. Másrészt azonban az adott desztináció gasztronómiai kínálatának színvonala az „alapinfrastruktúra” része is, hiszen minden turista étkezik látogatása során. Ez utóbbi, tehát az adott térségben működő vendéglátóhelyek kínálatának átlagos, általános színvonala összességében ráadásul meghatározóbb lehet a desztináció sikeresség szempontjából, mint egy-egy csúcsmínőséget kínáló étterem jelenléte.

Fontos változás, hogy egyre többen fordulnak el a tömegturizmustól és keresnek autentikus élményeket utazásaik során, amelyek előállításában egyre szívesebben vesznek részt maguk a látogatók is. Fokozatosan újra felfedezésre kerülnek és visszatérnek a vendéglátóhelyek étlapjaira a régebben használt, magyar alapanyagok, receptúrák. Az elmúlt 5-10 év trendjei közé tartozik a termelői és gasztropiacok népszerűvé válása, és évről évre komolyabb szerephez jut a vidéki gasztronómia is. A helyi termékek körében pálinkáink, pezsgőink, söreink továbbá a házi készítésű szörpök, lekvárok napjainkban szintén reneszánszukat élik hazánkban, „hazavihető élményt” jelentve a látogatók számára.

A gasztronómiai turizmus fejlesztése azért is fontos, mert integrátor szerepet tölt be a nemzetgazdaság többi ágazatával való kooperáció révén, hozzájárulva a turisztikai értéklánc számos eleméhez. Alapvetően támaszkodik a helyi élelmiszertermelésre, kézműiparra, támogatja a helyi közösségek fejlődését, tradicionális értékeik megőrzését, hozzájárul a desztinációk élménykínálatához.

Hivatásturizmus (MICE)

A hivatásturizmus (angol rövidítéssel MICE vagy Meeting Industry) alapvetően négy fontosabb szegmenst, alterméket foglal magába: ezek az üzleti utazások, incentive utazások, konferenciák és kiállítások. A hivatásturizmus fő jellemzői, hogy magasak a részvételi díjak és a résztvevők költségei, a szorosan vett kongresszusi programok mellett

más turisztikai programokat is igénybe vesznek a résztvevők, a kísérők költségei pedig további turisztikai bevételt biztosítanak.

Rendezvényturizmus

A kulturális, gasztronómiai fesztiválok, sportrendezvények kiváló eszközként szolgálnak a nemzeti értékek bemutatására a nagyközönség számára, mindezt egy olyan közegben, amely a résztvevők számára kikapcsolódást, szórakozást nyújt. A magas értéket képviselő rendezvények emellett nagymértékben hozzájárulhatnak a pozitív országgép kialakításához, a nemzeti identitás erősítéséhez. A rendezvények egyéb turisztikai termékhez kapcsolódva komplex kínálat létrehozását teszik lehetővé és lehetőséget adnak a turisztikai szezon meghosszabbítására.

Aktív és természeti turizmus

Az aktív turizmus olyan turizmusforma, amely esetében a turista utazásának motivációja valamilyen fizikai aktivitást igénylő szabadidős vagy sporttevékenység gyakorlása (például a természetjárás, a kerékpáros, a vízi, a vitorlás, a lovas, a kaland- és extrém turizmus, a golf-, a horgász-, a vadász-, a futó-, a sí- és az ökoturizmus). A természeti turizmus kategóriájába pedig a turizmus azon formái sorolhatók, amikor az utazó motivációja a természettel való közelség átélése, természeti vagy tájértékek megismerése, de ez nem társul (szükségszerűen) fizikai aktivitás kifejtésével (például az állatkert- és arborétumlátogatások, a kempingturizmus, a falusi turizmus, az erdei kisvasutakon tett utazások, illetve a hajózás).

Az aktív turisztikai tevékenységeket hazánkban jellemzően belföldi vendégek veszik igénybe, néhány termék esetében azonban meghatározó a külföldi vendégek aránya. 2016-ban a hazai kempingekben a vendégek 45,5%-a, a vendégéjszakák 60%-a külföldi vendégektől származott. A vadászturizmusban ugyancsak magas, kb. 30%-os arányban jelennek meg külföldiek: a külföldi vendégvadászok száma kb. 25.000 főre tehető az Országos Magyar Vadászkamara adatai alapján. A vadászturizmus jelentőségét és potenciálját mutatja az a döntés is, hogy 2021-ben hazánk rendezheti meg a Vadászati Világkiállítást.

4 CÉLOK

4.1 A település átfogó fejlesztését szolgáló célok meghatározása

Füzesgyarmat város településfejlesztési koncepciója átfogó fejlesztési célokat határoz meg, amelyek hozzájárulnak a jövőképben megfogalmazottak megvalósulásához. Az átfogó célok kijelölik a település legfontosabb gazdasági, társadalmi, környezeti kihívásokra adott válaszait, pozícionálják Füzesgyarmatot, és kijelölik a legfőbb hosszú távon megvalósítandó céljait.

Átfogó célok

A település jövőképének legfőbb alkotóelemei, pillérei az átfogó célok. Az egyes általános célok az alábbiak szerint valósítják meg a jövőkép egészét:

1. **Gazdaságilag gyarapodó Füzesgyarmat:** A helyi adottságokra épülő összehangolt gazdaságfejlesztés, a foglalkoztatottsági szint javítása

A helyi gazdaság fejlesztése vállalkozások indításával, a meglévők fejlesztésével lehetséges, ami a gazdaság aktív szereplőit direkt módon ösztönzi a fejlesztéseik jövőkép felé történő orientálódásában, különösen a helyi termékeket előállítók és a szolgáltatásokat végzők tekintetében. Kiemelten fontos a vállalkozások versenyképességének növelése, innovatív vállalkozói tevékenységek támogatása, a vállalkozások munkahelyteremtő támogatása, az iparterületek fejlesztése és szolgáltatásfejlesztés az ipari parkokban és egyéb iparterületeken működő vállalkozások számára.

Hasonlóan fontos a humánerőforrás-potenciáljának folyamatos fejlesztése képzésekkel, oktatásokkal, ennek eredményei közvetlen hatással bírnak a gazdaságfejlesztésre, hiszen a képzések, oktatások eredményeképpen a helyi gazdaság számára hasznosítható munkaerő keletkezik. Komplex felzárkózási programok, Foglalkoztatási Paktum létrehozásának és működtetésének komoly szerepe lehet a munkahelyteremtésben, valamint a munkaerőpiacra történő visszatérés elősegítésében.

2. **Attraktív és hagyományőrző Füzesgyarmat:** Turisztikai attrakciók, kulturális örökség védelme, fejlesztése

A város turisztikai szempontból jó adottságokkal rendelkezik. A várost csodálatos strandja és a köré szerveződő szálláshelyek és szolgáltatások teszik turisztikailag vonzóvá, ahol a gyógyulni vágyók a „Sárrét Gyöngye” gyógyvíz áldásos hatását ismerhetik meg az ülőmedencékben.

A turizmus fejlesztése nem kizárólag gazdaságfejlesztési eszköz, mivel többszintű hatásrendszeréből következően kedvező társadalmi hatásokkal rendelkezik. Ide tartozik a demográfiai hatás, hiszen a turizmus fejlődésével megélénkül a desztinációk munkaerőigénye, továbbá a kulturális hatás, mivel a turizmus dinamizálja a kulturális kínálat bővítését és a helyi kulturális élet fejlődését.

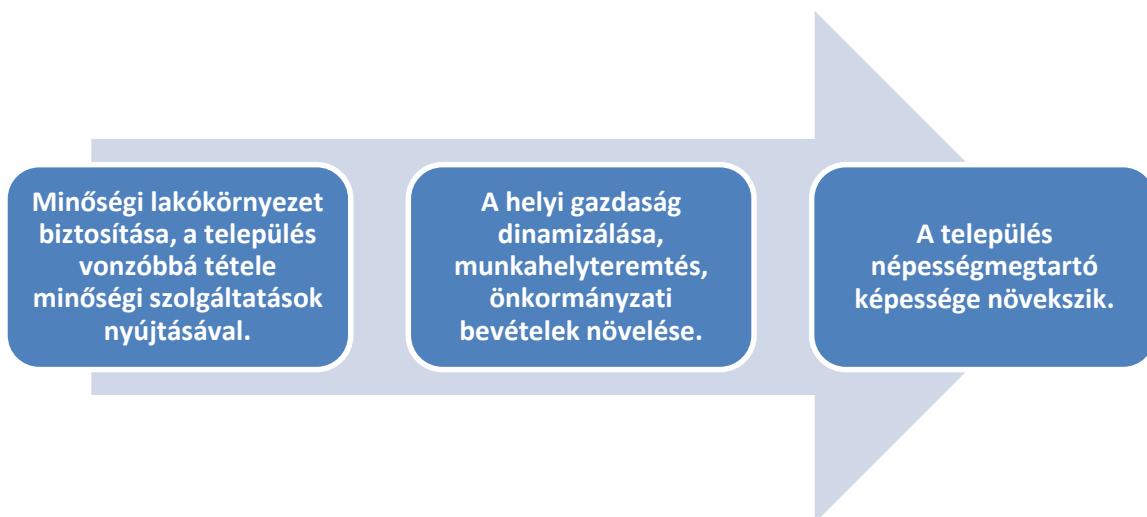
Füzesgyarmatnak alapvető célja, hogy az elmúlt évtized turisztikai tendenciáinak megfelelően tovább növekvő gyógy- és termálturizmus, a konferenciaturizmus mellett az ökoturizmus különböző formáinak (természetjárás, lovas- vízi- és kerékpáros turizmus) egyre nagyobb jelentőségét kihasználja. Ehhez Füzesgyarmat üdülési tájpotenciálja, idegenforgalmi adottságai rendkívül kedvezőek, miután éppen ezekben a szektorokban található legfontosabb területi turisztikai értékei és tartalékai.

3. **Fenntartható és élhető Füzesgyarmat:** A lakosság életkörülményeinek javítása, komfortérzetének növelése, minőségi életfeltételek megteremtése és fenntartása

A minőségi lakókörnyezet kialakítása elsősorban a helyi lakosság számára jelent komfortos, élhető települést, de fontos szempont, hogy hozzájárul a település vonzerejének növeléséhez is. Így nemcsak a település népességmegtartó képességére van kedvező hatással, hanem az idegenforgalom, a vendéglátás, a turizmus fellendülésére is. A minőségi lakókörnyezet fejlesztéséhez hozzájárul a szociális alapszolgáltatásokhoz való hozzájutás és a szociális szolgáltatások infrastrukturális fejlesztése, a közszolgáltatások

magas színvonala, a közösségi közlekedés fejlesztése, az infrastrukturális ellátottság, az épített környezet fejlesztése a vonzó települési arculat megteremtése érdekében. A település vonzerejéhez ezenfelül hozzájárul a hagyományok ápolása, a kulturális örökség gondozása és bemutatása, az erre alapuló turizmus fejlesztése.

A település népességmegtartó erejének növeléséhez komoly erőfeszítésekre van szükség a pályakezdők, az idősebb korcsoportok, az alacsony iskolai végzettségűek, valamint a kisgyermeket nevelők foglalkoztatásának támogatása terén. Ennek eszközei az aktív munkaerő-piaci programok, valamint a munkaerő-piaci képzések támogatása.

4.2 Részcélok és a beavatkozások területei egységeinek meghatározása

A koncepció célrendszerét az épített és természeti környezet, a társadalom és a gazdaság egymást is befolyásoló területein keresi, és ezek köré csoportosítva határozza meg. Olyan átfogó célok fogalmazódtak meg, amelyeknek alárendelhetők a további célok. Emellett a felállított célrendszer minden elemét áthatják az élıhetőség, a környezet fenntarthatóságának és az esélyegyenlıség biztosításának szemléleti alapvetései,

amelyek horizontális célként értelmezhetők és a rendszer minden elemére kisebb-nagyobb mértékben hatást gyakorolnak.

Az átfogó célokhoz kapcsolva, abból kiindulva leírhatók a célállapot jellemzői, amelyet elérni szándékozunk, e folyamat mentén pedig láthatóvá válnak azok a részcélok, melyek által megvalósítható a jövőképpen megfogalmazott állapot elérése.

A koncepció tartalmazza a részcélokat – az átfogó célból levezetett középtávú célkitűzéseket, amelyek a stratégiaalkotási fázisban a prioritások alapját képezik –, amelyek együttes és összehangolt elérése biztosítja az átfogó cél érvényesülését. Ezek az átfogó célnál kevésbé komplexek, csak egy, vagy néhány szakterületet ölelnek fel. A célok, illetve a célállapot jellemzői nevesítik a lehetséges beavatkozások területeit.

Átfogó célok

1. **Gazdaságilag gyarapodó Füzesgyarmat**
2. **Attraktív és hagyományőrző Füzesgyarmat**
3. **Fenntartható és élhető Füzesgyarmat**

1. **Gazdaságilag gyarapodó Füzesgyarmat:** A helyi adottságokra épülő összehangolt gazdaságfejlesztés, a foglalkoztatottsági szint javítása

A célállapot jellemzői:

- A város munkaerő-piaci jelentősége kiterjed a járás határain túlra
- A város normatíva bevonzó képessége nő
- A képzetlenek és alulképzettek száma tovább csökken, a munkanélküliség tovább mérséklődik az összes kategóriában, a munkaerő-kínálat és munkaerő-kereslet közelít egymáshoz
- A termelő szektor vertikuma szélesedik, a város segíti a helyi termékek piacra jutását
- A kis- és közepes vállalkozások gazdasági környezete javul

- Megvalósul az együttműködés a munkaerő-piaci szervezetekkel
- A város közlekedés-földrajzi helyzete az utak állapotának javításával kedvezőbbé válik

2.

Attraktív és hagyományőrző Füzesgyarmat: Turisztikai attrakciók, kulturális örökség védelme, fejlesztése

A célállapot jellemzői:

- Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés valósul meg
- Bővül az idegenforgalmi vállalkozások köre, az önkormányzat és a turizmusban érdekelt szervezetek összefogása erősödik
- A hagyományokra épülő turisztikai attrakciók (lovas- és vadászturizmus) fejlesztése növeli a város turisztikai kínálatát
- Megvalósul a turizmust kiszolgáló infrastruktúra fejlesztése, kiépítése
- Hatékony turisztikai marketingstratégia működtetése segíti a gazdaság fejlesztését
- A kereskedelmi szálláshelyek forgalma növekszik

3.

Fenntartható és élhető Füzesgyarmat: A lakosság életkörülményeinek javítása, komfortérzetének növelése, minőségi életfeltételek megteremtése és fenntartása

A célállapot jellemzői:

- Az elöregedés trendje lelassul, majd megfordul
- A város népességvonzó ereje nő, különösen a szakképzett aktív korúak számára.
- Az egyéb ellátotti csoportok (idősek, fogyatékkal élők) ellátásának színvonala tovább nő, a szolgáltatásokkal való lefedettségük javul
- Egy szolidáris, a különböző csoportok erőforrásait mobilizálni képes helyi társadalom jön létre
- A fiatalok számára Füzesgyarmat egy perspektivikus város képét mutatja

- Megújuló erőforrások kihasználásával valósul meg a város fejlesztése
- Környezetvédelmi szempontból előnyösebb közlekedési formák előnyben részesítése
- A helyi kisközösségek, a civil mozgalmak erősödnek.
- Fejlődnek az egészséges életmódot, a rekreációt, a sportot, a mozgást, az egészséges életet lehetővé tevő közösségi terek.

4.2.1. A JÖVŐKÉP, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI ELVEK, AZ ÁTFOGÓ CÉL ÉS A RÉSZCÉLOK KAPCSOLATA

A jövőkép eléréséhez közvetlenül kapcsolódnak a kijelölt átfogó célok. A megfogalmazott településfejlesztési elvek segítenek abban, hogy mind az átfogó célokat, mind a specifikus célokat fenntartható módon érje el a település, a szinergikus hatások maximális kihasználásával.

Füzesgyarmat hosszú távú fejlesztésének célrendszere

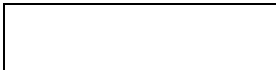
JÖVŐKÉP:	<p>Füzesgyarmat minőségi életfeltételeket biztosít a lakosság igényeit és szükségleteit figyelembe vevő társadalmi és gazdasági fejlesztések megvalósításán keresztül.</p> <p>A város megőrzi egyedi arculatát, hagyományaira építve bővíti városi funkcióit, a lakosság életkörülményei és megélhetési lehetőségei javulnak, mindehhez biztonságos és egészséges városi környezet áll rendelkezésükre.</p>		
Átfogó cél:	Gazdaságilag gyarapodó Füzesgyarmat	Attraktív és hagyományőrző Füzesgyarmat	Fenntartható és élhető Füzesgyarmat
Részcélok:	Üzleti infrastruktúra fejlesztése, vonzó infrastruktúrával rendelkező gazdasági környezet megteremtése	Gyógyvízzel kapcsolatos szolgáltatások fejlesztése, innovatív egészségturizmus	Közösségi, városi funkciók bővítése, a szolgáltatások minőségének és elérhetőségének javítása
	Mezőgazdasági termékek termékpályássá tétele, feldolgozottságuk növelése	Hagyományokra épülő turisztikai attrakciók (lovas- és vadászturizmus) fejlesztése	Lakhatási feltételek javítása, leromlott városi területek rehabilitációja, vonzó városi környezet kialakítása
	Foglalkoztathatóság feltételeinek javítása, szociális foglalkoztatás elősegítése	Kereskedelmi szálláshelyek fejlesztése, turisztikai szolgáltatások egységes fejlesztése, turisztikai marketing	Energetikai korszerűsítések, megújuló energia használatának kibővítése
Horizontális elvek:	<ul style="list-style-type: none"> • fenntartható településfejlesztés • integrált megközelítés, stratégiai gondolkodás • partnerségi és közösségi szemlélet 		

AZ ÁTFOGÓ CÉLOK, VALAMINT A RÉSZCÉLOK ÉS FEJLESZTÉSI CÉLOK KOHERENCIÁJA			
Részcélok, fejlesztési célok	Átfogó célok		
	Gazdaságilag gyarapodó Füzesgyarmat	Attraktív és hagyományőrző Füzesgyarmat	Fenntartható és élhető Füzesgyarmat
A település egyedi, hagyományos arculatának megőrzése, a településkép fejlesztése			
A város közösségi tereinek megújítása, közösségi szolgáltató terek fejlesztése			
Bérlakások építése, lakhatási programok bevezetése, betelepülés ösztönzése			
Elhanyagolt városi területek és leromlással fenyegetett lakótelepek integrált, akcióterületen alapuló rehabilitációja			
Közszolgáltatások infrastrukturális fejlesztése			
Szociális ellátás fejlesztése és társadalmi befogadás elősegítése, idősek ellátásának fejlesztése			
Sokszínű közösségi és kulturális élet biztosítása			
A fürdő városrész komplex fejlesztése			
Városközpont esztétikai és közösségi funkció szerinti fejlesztése			
A strandfürdő bővítése, gépészeti felújítása			
A gyógyvíz adottságok erőteljesebb kihasználása, versenytársaktól jelentősen megkülönböztető kínálat kialakítása			
Kereskedelmi szálláshelyek fejlesztése			

A turizmust kiszolgáló infrastruktúra fejlesztése, kiépítése, turisztikai marketingstratégia működtetése			
A város turisztikai, idegenforgalmi, kulturális-oktatási, igazgatási adottságainak hasznosítása, célorientált fejlesztése			
Hagyományőrző rendezvények színvonalának emelése, számának bővítése, a technikai feltételek javítása			
Az önkormányzat és a turizmusban érdekelt szervezetek összefogásának erősítése			
A szociális ellátással és mentálhigiéniével kapcsolatos közösségi szolgáltatások bővítése			
Leszakadó társadalmi rétegek integrációja			
Az egészséges életmódot, a rekreációt, a sportot, a mozgást, az egészséges életet lehetővé tevő közösségi terek bővítése			
A fiatalok helyben tartása, demográfiai fordulat megvalósítása			
Az információs társadalom megerősítése			
Helyi kisközösségek, civil szféra megerősítése			
Zöldfelületek növelése			
Energetikailag függetlenebb, korszerű, alternatív energiát magas szinten, széles körben kihasználó város			
Megújuló energiaforrások hasznosítása			
A város által működtetett intézmények hőszigetelése, energetikai korszerűsítése			

A táji környezet és a település harmonikus kapcsolatának biztosítása			
--	--	--	--

JELMAGYARÁZAT

	ERŐS KOHERENCIA
	MÉRSÉKELT KOHERENCIA
	NINCS KAPCSOLAT

4.2.2. A FEJLESZTÉSI CÉLOK ÉRTELMEZÉSE AZ EGYES TELEPÜLÉSRÉSZEKRE

Az alábbi táblázat tartalmazza a Füzesgyarmat különböző településrészeire vonatkozó fejlesztési célokat. Természetesen a mátrixban nem szerepelnek olyan részcélok vagy településfejlesztési célok, amelyek a város egészét érintik, ilyenek például a demográfiai fordulat elérésére, a szociális háló megerősítésére vagy az önkormányzat bevételeinek növelésére vonatkozó megállapítások, hiszen ezek a város valamennyi lakóját érintik, függetlenül attól, hogy mely településrészen élnek.

A fejlesztési elképzeléseknek megfelelően Füzesgyarmaton négy akcióterület azonosítható be:

1. Városközponti funkciót erősítő akcióterület (Városközpont városrész)
2. Turisztikai és rekreációs funkciót erősítő akcióterület (Strandövezet)
3. Lakófunkciót és humán szolgáltatást erősítő akcióterület (Sársziget és Nagygyep)
4. Gazdasági funkciót bővítő akcióterület - fejlesztési gócpontok (Külterületek)

Az akcióterületek lehatárolása

Városközponti funkciót erősítő akcióterület lehatárolása:

Ady Endre u. – Széchenyi u. – Kossuth u. – Baross u. – Hegyesi János u. – Árpád u. – Vörösmarty u.

A Turisztikai és rekreációs funkciót erősítő akcióterület (Strandövezet) lehatárolása:

Ady Endre u. – Vörösmarty u. – Kont u. – Dobó u. – Orgona u. – belterületi határ

Lakófunkciót és humán szolgáltatást erősítő akcióterület (Sársziget és Nagygyep) határai:

Arany János u. – Petőfi u. – Széchenyi u. - Hegyesi János u. – Árpád u. – Kont u. – Dobó u.
– Orgona u. – belterületi határ

Gazdasági funkciót bővítő akcióterület - fejlesztési gócpontok:

A gazdaságfejlesztési elképzelések Füzesgyarmaton belterületi és külterületen tervezett fejlesztéseket foglal magába. A tervezett gazdasági fejlesztések négy csoportba oszthatók: megújuló energia hasznosítása, ipari terület fejlesztése, mezőgazdasági beruházások, turisztikai beruházások. A város kihasználja és fejlesztési a már meglévő ipari telephelyeit. A fejlesztések belterületen elsősorban Kisgyarmat városrészt érintik.

Füzesgyarmat településrészeire vonatkozó fejlesztési célok				
FEJLESZTÉSI CÉLOK / VÁROSRÉSZEK	1	2	3	4
A település egyedi arculatának megőrzése, a településkép alakítása	x	x		
A strandfürdő bővítése, gépészeti felújítása, a fürdő városrész fejlesztése		x		
A gyógyvíz adottságok erőteljesebb kihasználása, versenytársaktól jelentősen megkülönböztető kínálat kialakítása		x		
A város közösségi tereinek megújítása, közösségi szolgáltató terek fejlesztése	x	x		
Városközpont esztétikai és közösségi funkció szerinti fejlesztése	x	x		
Elhanyagolt városi területek akcióterületen alapuló rehabilitációja			x	x
Leromlással fenyegetett lakótelepek integrált rehabilitációja			x	
Szegregálódó városi területek rehabilitációja				x
Bérlakások építése, lakhatási programok bevezetése, betelepülés ösztönzése	x			
Közszolgáltatások infrastrukturális fejlesztése	x		x	
Szociális ellátás fejlesztése, idősek ellátásának fejlesztése			x	
Leszakadó társadalmi rétegek integrációja				x
Helyi és térségi rendezvények szervezése	x	x		
Kereskedelmi szálláshelyek fejlesztése				
A Hotel Gara felújítása, szolgáltatásainak bővítése		x		
A turizmust kiszolgáló infrastruktúra fejlesztése, kiépítése		x		
Non profit szervezetek foglalkoztatásának elősegítése			x	
A város által működtetett intézmények hőszigetelése, energetikai korszerűsítése	x			
Zöldfelületek növelése	x			
A közösségi közlekedést szolgáló buszmegállók felújítása	x			
A közszolgáltatásban és köznevelésben dolgozók humán erőforrás fejlesztése, helyi kapacitás kialakítása és fejlesztése a szolgáltatások biztosítása	x		x	
A település belterületén található víztározó medrének kotrása		x		
A város megközelíthetőségének javítása, ezáltal a gazdaság fellendítése				x

JELMAGYARÁZAT:

1	VÁROSKÖZPONT	2	STRANDÖVEZET
3	SÁRSZIGET ÉS NAGYGYEP	4	KÜLTERÜLETEK

5 KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ

5.1 A stratégiához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása

A jelen településfejlesztési koncepciót megelőzően, annak megalapozásaként a 314/2012 (XI.8.) Korm. rendelet előírásainak megfelelő tartalommal elkészült a helyzetfeltáró munkarész, amely széles körű adatgyűjtésre és a statisztikai adatok feldolgozására épült. Ennek megfelelően a koncepció helyzetfeltáró munkarésze tartalmazza mindazon társadalmi, gazdasági és környezeti adatokat, amelyek a településfejlesztési koncepció megalkotásához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükségesek.

A helyzetfeltárás során feldolgozott primer és szekunder adatok hozzájárulnak a településvezetés későbbi településfejlesztést érintő döntéseinek meghozatalához, a képviselő-testület, annak szakmai testületei, valamint a településmenedzsment tájékozottsági szintjének növeléséhez, de a célrendszerben is meghatározott kommunikációs csatornákon keresztül segíthetik az önkormányzatot a lakossági és a település gazdasági szereplői felé irányuló hiteles tájékoztatásban.

A koncepció megalapozó munkarészében meghatározott adatok, adatkörök jó kiindulási alapul szolgálhatnak mindemellett a koncepció – valamint a későbbiekben kidolgozásra kerülő településfejlesztési dokumentumok – szakmai tartalma megvalósulásának ellenőrzését, mérését biztosító indikátorok rendszerének kialakításához.

Füzesgyarmat város hosszú távú dinamikus fejlődését a minél magasabb színvonalú helyi életkörülmények biztosításával, a természeti és örökségi értékek megőrzésével és a város gazdasági potenciáljának erősítésével, fenntartható módon kell megalapozni. Az alapcél a térségi együttműködés megerősítésével, a helyi értékek fejlesztésével és fenntartható települési gazdálkodással érhető el.

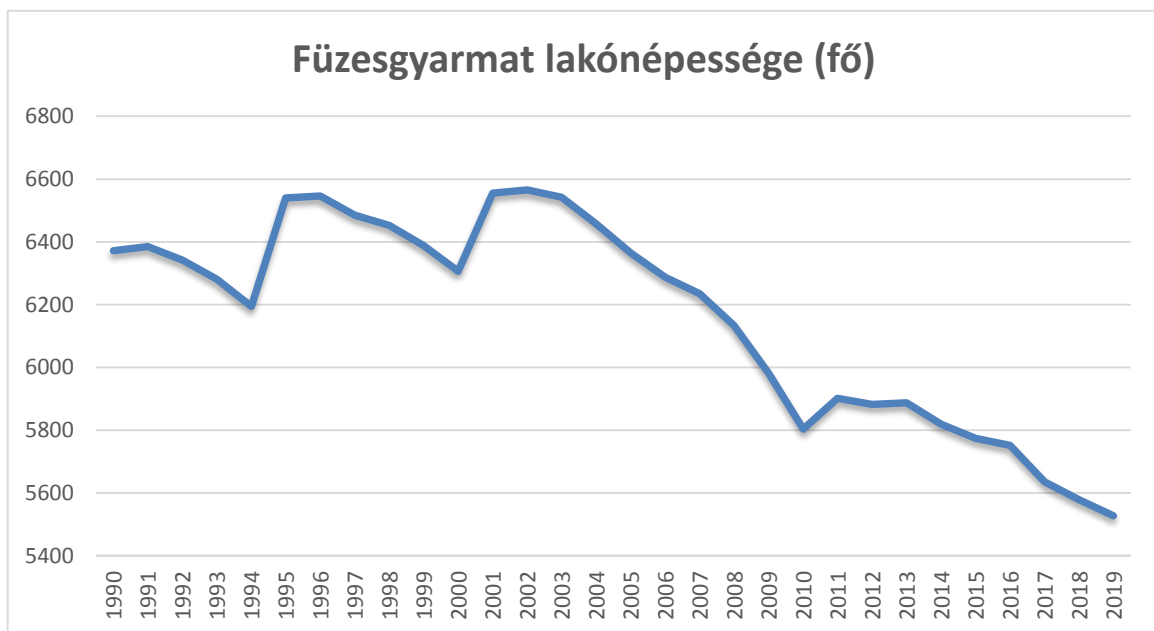
Mivel a megalapozó vizsgálat lezárása 2017-ben történt, jelen fejezetben az azóta hozzáférhető KSH-adatokat is közöljük. A településre jellemző, meghatározó társadalmi,

gazdasági és környezeti adatok a helyzetfeltárás megállapításainak tükrében az alábbiak szerint foglalhatók össze:

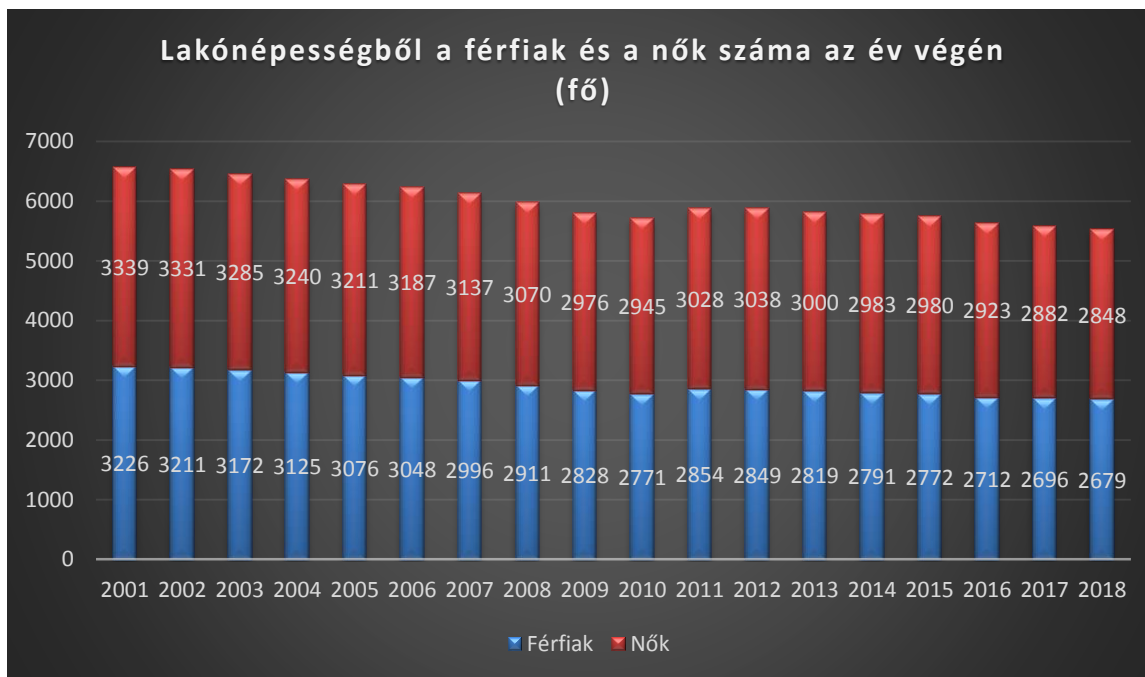
5.1.1. TÁRSADALMI ADATOK

Demográfia

Füzesgyarmat népességszáma a rendszerváltozás utáni években hullámzó képet mutatott, azonban a 2002-es esztendőől tendenciózus népességfogyatkozási folyamat vette kezdetét, amelyet csak 2011-ben szakított meg egy rövid növekvő periódus.

Forrás: KSH

Forrás: KSH – a népszámlálás végleges adataiból továbbvezetett adat

A lakónépesség a KSH definíciója szerint: az adott területen lakóhellyel rendelkező, és másutt tartózkodási hellyel nem rendelkező személyek, valamint az ugyanezen területen tartózkodási hellyel rendelkező személyek együttes száma. Azaz az adott területen ténylegesen élő, jelenlévő népesség (a be nem jelentett lakó vagy tartózkodási hely változásokból eredő torzításokkal).

A lakónépesség számának alakulását az élve születések és halálozások különbségéből adódó természetes szaporodás (illetve természetes fogyás), valamint az állandó és ideiglenes be- illetve elvándorlások egyenlegéként előálló vándorlási különbözet határozza meg. A népmozgalomra számos tényező hat, de leghangsúlyosabban a gazdasági helyzet alakulása és a megélhetési lehetőségek, az általános egészségi állapot és az egészségügyi ellátórendszer fejlettsége, elérhetősége, valamint a gyermekvállalási kedv alakulása.

A természetes szaporodás mutatószáma akkor pozitív, ha az élve születések száma egy naptári éven belül meghaladja a halálozások számát. Ha ez a különbség negatív előjelű, akkor természetes fogyásról beszélhetünk. Füzesgyarmat esetében az utóbbi több mint tíz

esztendőként tekintve megállapítható, hogy a mutatószám negatív előjelű, azaz a halálozások száma minden évben meghaladta az élve születések számát.

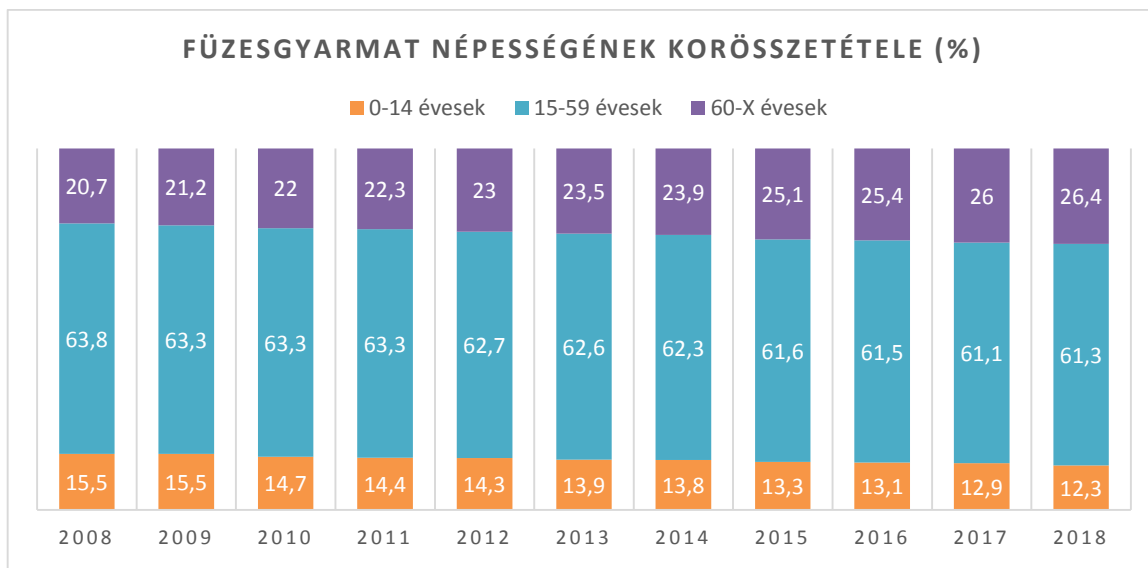
A természetes szaporodás / fogyás mutatószámai Füzesgyarmaton a KSH adatai alapján							
Év	Élve születések száma (fő)			Halálozások száma			Egyenleg
	Férfi	Nő	Összesen	Férfi	Nő	Összesen	
2007	24	26	50	49	42	91	-41
2008	13	15	28	45	44	89	-61
2009	19	17	36	54	49	103	-67
2010	14	16	30	46	37	83	-53
2011	23	26	49	44	50	94	-45
2012	25	27	52	43	43	86	-34
2013	16	20	36	45	53	98	-62
2014	23	22	45	41	51	92	-47
2015	23	22	45	35	29	64	-19
2016	29	20	49	57	32	89	-40
2017	25	20	45	40	40	80	-35
2018	19	16	35	42	35	77	-42

Forrás: KSH

A lakónépesség számának csökkenése több okra vezethető vissza. Füzesgyarmatot egyszerre sújtja az elvándorlás, az elöregedés és a természetes fogyás. A demográfiai folyamatok megfordítása elsősorban állami feladat, hiszen az állam rendelkezik azokkal az eszközökkel – adórendszer, otthonteremtési és egyéb családtámogatási rendszerek –, amelyekkel hatékonyan be tud avatkozni a folyamatokba. Azonban helyi eszközökkel az önkormányzat is támogathatja a kedvező tendenciák elindulását.

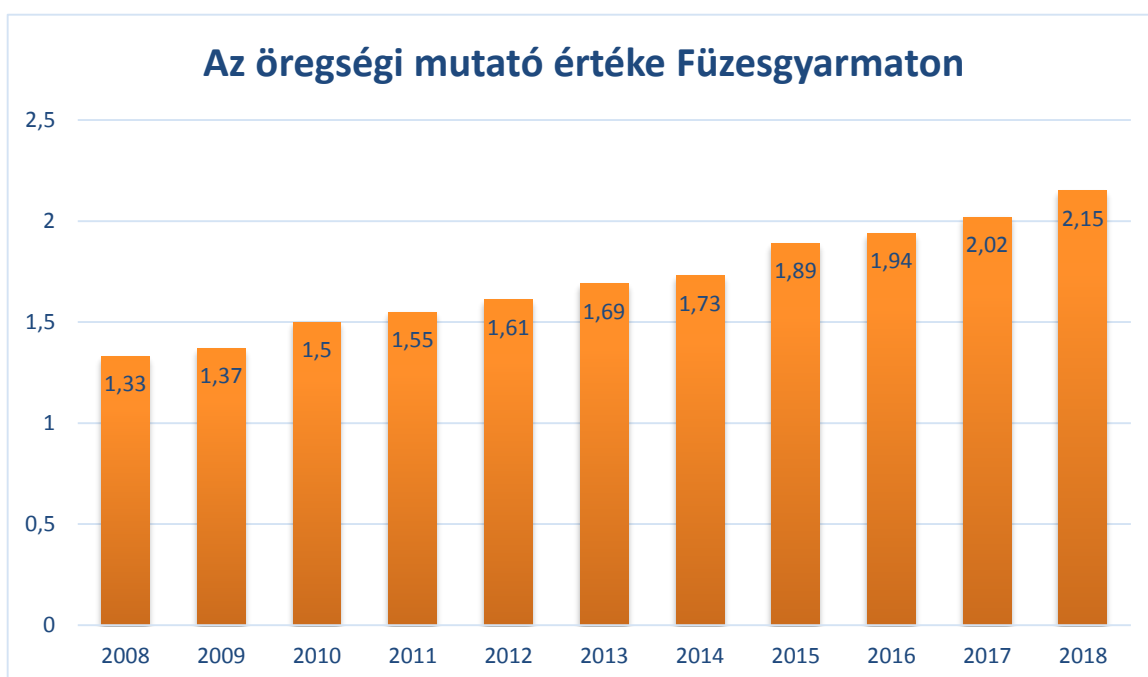
A vándorlási egyenleg az adott közigazgatási egységbe állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők és az onnan másik közigazgatási egységbe állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők számának különbözete. Füzesgyarmat esetében a vándorlási egyenleg hosszú idő óta negatív előjelű, csak egy-egy esztendő akad, amikor pozitív érték szakítja meg a tendenciát.

Füzesgyarmat belföldi vándorlási mutatószámai a KSH adatai alapján						
Év	Belföldi állandó odavándorlások száma (eset)	Belföldi állandó elvándorlások száma (eset)	Egyenleg	Belföldi odavándorlások száma (állandó és ideiglenes együtt) (eset)	Belföldi elvándorlások száma (állandó és ideiglenes együtt) (eset)	Egyenleg
2002	106	122	-16	216	233	-17
2003	105	121	-16	181	233	-52
2004	109	120	-11	210	255	-45
2005	93	140	-47	200	256	-56
2006	118	122	-4	232	267	-35
2007	128	159	-31	251	316	-65
2008	96	137	-41	161	250	-89
2009	73	104	-31	123	226	-103
2010	97	104	-7	178	215	-37
2011	80	110	-30	228	235	-7
2012	83	97	-14	259	227	32
2013	80	99	-19	242	241	1
2014	118	85	33	268	270	-2
2015	100	95	5	250	255	-5
2016	74	112	-38	212	289	-77
2017	93	117	-24	240	266	-26
2018	102	120	-18	260	279	-19

Forrás: KSH

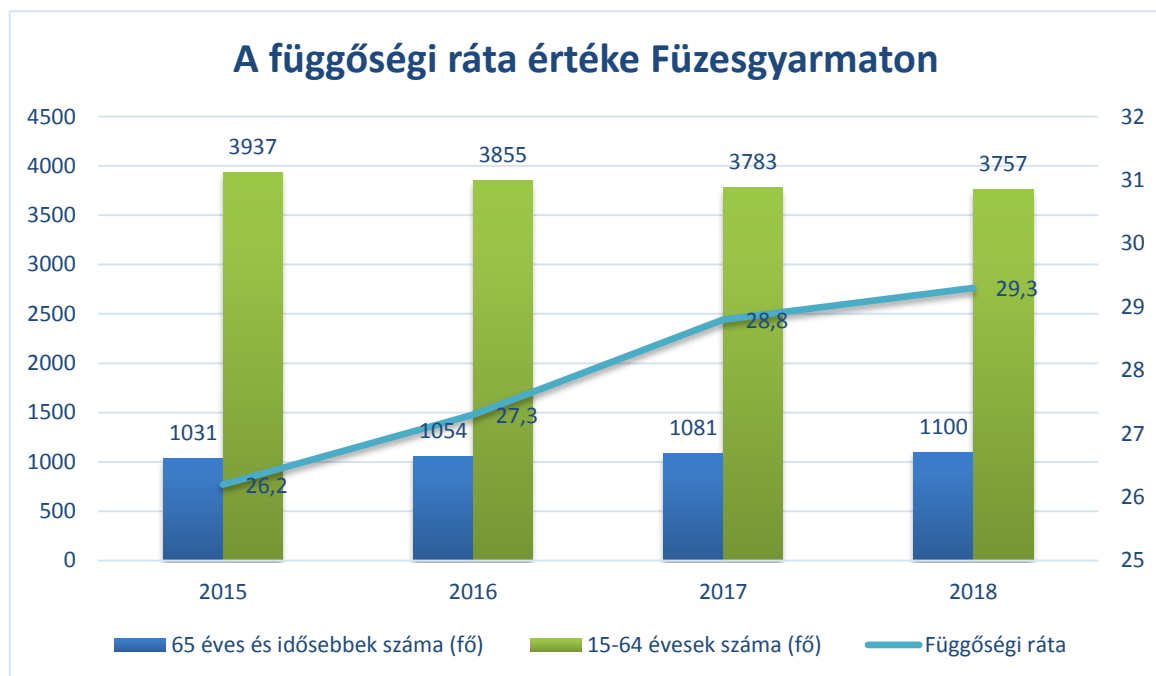
A népesség korösszetételének grafikonját szemlélve megállapítható, hogy az országos tendencia Füzesgyarmat esetében is tapasztalható: a gyermekkorúak (0-14 év) arányának csökkenése mellett a 60 évesek és idősebbek aránya évről évre növekszik. Ennek megfelelően a két korcsoportra vetített öregségi mutató értéke is nő, 2017-ben már meghaladta a 2-es értéket, ami azt jelenti, hogy a 60 éves és idősebbek aránya több mint kétszerese volt a gyermekkorúak arányának.

Forrás: KSH

A népesség öregedésének mérésére alkalmazott másik jelzőszám az időskori függőségi ráta, amely az aktív korú (15–64 évesek) népességre jutó idősök (65 évesek és annál idősebbek) arányát mutatja. Mivel ez a mutató a gyermekkorúak számát és arányát nem veszi figyelembe, az öregedés aktuális állapotát jelzi.

A függőségi ráta értéke Magyarországon 2018-ban 29, tehát 100 aktív korúra nagyjából 29 időskorú (29 százalék) jut. A mutató értéke 1990-ben még 20 százalék volt, 2000-ben pedig 21,4 százalék. A 2011-es népszámlálás idején az országos mutató elérte a 25-öt.

Forrás: KSH

A demográfiai öregedés, azaz az időskorúak népességen belüli arányának emelkedése, illetve a népesség átlagos, illetve medián életkorának növekedése részben az alacsony termékenység következménye, ám az alacsony termékenység mellett nagy szerepet játszik az életesélyek javulása, az idősök abszolút számának jelentős emelkedése is.

A hosszabb életnek az előnyeit a társadalom csak akkor tudja kiaknázni, ha megteremti ennek a feltételeit. Ehhez az egészségügy és a szociális ellátó rendszerek fejlesztése

elengedhetetlen. Ez azonban egyúttal azt is jelenti, hogy a társadalmi elöregedés folyamata már a közeli jövőben is évről évre több feladatot fog magával hozni az egészségügy, az idősgondozás és a szociális ellátó rendszerek területén.

Füzesgyarmat állandó népességének korcsoportok és nemek szerinti megoszlása														
Év	0-14 éves		15-19 éves		20-29 éves		30-39 éves		40-49 éves		50-59 éves		60-x éves	
	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő
2005	581	521	239	211	484	420	487	446	437	397	439	444	486	773
2006	560	511	222	218	483	416	492	457	426	396	458	446	483	773
2007	530	495	227	217	473	386	497	450	408	403	472	452	483	782
2008	491	467	240	220	449	367	483	431	421	410	456	464	497	778
2009	492	449	203	207	441	372	481	424	426	406	451	453	504	783
2010	457	427	209	199	445	358	462	420	430	413	444	439	516	810
2011	442	415	199	182	438	377	453	403	432	407	435	444	528	801
2012	429	413	189	176	460	373	448	403	422	397	413	423	542	817
2013	413	397	172	168	453	379	448	381	428	403	405	415	551	817
2014	403	401	192	171	440	376	433	366	447	410	396	405	568	823
2015	389	382	177	170	436	377	428	357	453	423	373	390	602	859
2016	385	365	179	167	414	364	428	351	450	428	368	385	593	867
2017	377	354	170	169	412	361	423	330	446	427	360	383	603	875
2018	358	337	178	172	416	341	400	325	450	413	379	390	603	888

Forrás: KSH

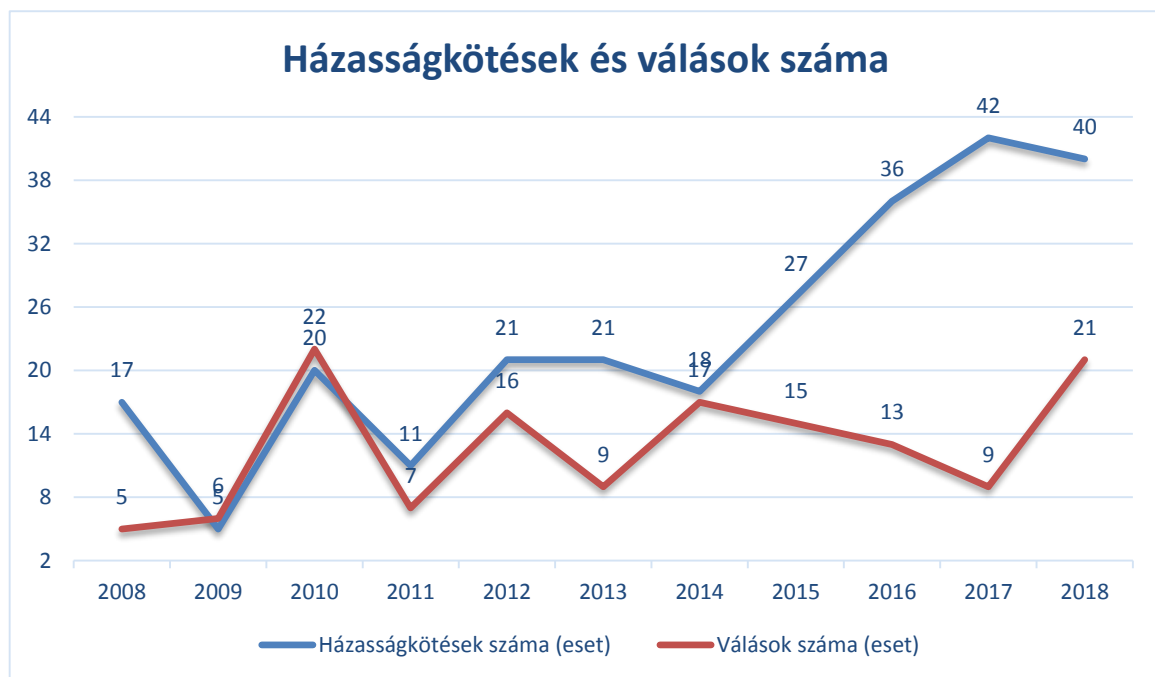
Összességében megállapítható, hogy a vándorlási egyenleg és a természetes fogyás mutatói szerint Füzesgyarmat demográfiai szempontból jellemzően az erodáló térségek közé tartozik. A lakosságszám az országos átlagot meghaladó módon csökken, a településen az elöregedő tendencia jellemző.

A népmozgalmi adatokat tovább vizsgálva egy újabb, szintén a hazai negatív trendekhez illeszkedő jelenség volt megfigyelhető a legutóbbi évekig, mégpedig a házasságkötések

számának fokozatos csökkenése, valamint az azévi házasságkötések számához viszonyítva magas válási esetszám.

A házasságkötések esetszáma 2008-tól erős ingadozást mutatott, amelyet a jelentős számbeli csökkenés, valamint ezzel párhuzamosan a magas válási esetszám jellemezett. A vizsgált időszakban gyakori azon évek száma, ahol a válások száma magasabb, vagy megközelítőleg azonos, mint a házasságkötéseké. A 2010-es évek elejére jellemző arányokból egy, a korábbi – szintén nem túl kedvező – képhez képest rosszabb helyzet rajzolódott ki.

Fennállt a veszély, hogy a válási arányszámok házasságkötések szintjére való felzárkózásának hatása igen rövid távon tovább gyűrűzhet a születések számának további visszaesésébe. 2014-től azonban a házasságkötések száma növekvő, míg a válások száma csökkenő tendenciát mutatott. Igaz ugyan, hogy 2018-ban 21 válási esetszámot regisztráltak Füzesgyarmaton, és ez megközelíti a 2010-es 22-es értéket, amely a 2000-es évek negatív csúcsát képezi, de amíg 2010-ben 22 válásra 20 házasságkötés jutott, addig 2018-ban 21 válásra 40 házasságkötés, ezért remélhető, hogy a kormányzati családvédelmi intézkedések kedvező hatása a jövőben is folytatódni fog.

Forrás: KSH

Ide kapcsolódó adat a terheységmegszakítások számának csökkenése, amely ugyan nem töretlen, és az évenkénti változás dinamikája sem egyenletes, azonban több mint egy évtizedes távlatban a csökkenő tendencia mindenképpen észlelhető Füzesgyarmat vonatkozásában.

Forrás: KSH

Képzettség, foglalkoztatottság

Ezen mutatókat azért is célszerű együttesen vizsgálni, mert közöttük jelentős összefüggés mutatható ki. Füzesgyarmatra is érvényes az az általános megfogalmazás, miszerint egy településen a munkanélküliség aránya szoros kapcsolatban áll a lakosság képzettségi, iskolai végzettségi mutatóival.

A MUNKANÉLKÜLISÉGGEL KAPCSOLATOS ADATOK FÜZESGYARMATON													
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma és végzettség szerinti aránya												
	Összes (fő)	Fizikai foglalkozásúak		Legfeljebb ált. iskolai végzettség		Szakmunkás végzettség		Szakiskolai végzettség		Középfokú végzettség		Felsőfokú végzettség	
		fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%
2002	540	480	88,9	278	51,5	170	31,5	9	0,0	83	15,4	–	–
2003	526	479	91,1	273	51,9	167	31,7	8	0,0	74	14,1	4	0,0
2004	548	500	91,2	283	51,6	177	32,3	6	0,0	79	14,4	3	0,0
2005	560	494	88,2	264	47,1	188	33,6	5	0,0	95	17,0	8	0,0
2006	570	500	87,7	254	44,6	201	35,3	5	0,0	102	17,9	8	0,0

2007	580	519	89,5	276	47,6	200	34,5	8	0,0	91	15,7	5	0,0
2008	519	471	90,8	256	49,3	177	34,1	5	0,0	79	15,2	2	0,0
2009	589	524	89,0	285	48,4	181	30,7	12	0,0	100	17,0	11	0,0
2010	460	410	89,1	230	50,0	124	27,0	5	0,0	92	20,0	9	0,0
2011	417	368	88,2	184	44,1	122	29,3	9	0,0	90	21,6	12	0,0
2012	353	308	87,3	156	44,2	93	26,3	11	0,0	87	24,6	6	0,0
2013	265	240	90,6	121	45,7	80	30,2	5	0,0	54	20,4	5	0,0
2014	227	201	88,5	96	42,3	69	30,4	9	0,0	45	19,8	8	0,0
2015	183	159	86,9	82	44,8	52	28,4	6	0,0	40	21,9	3	0,0
2016	125	111	88,8	64	51,2	34	27,2	2	0,0	21	16,8	4	0,0
2017	147	129	87,8	67	45,6	41	27,9	2	0,0	35	23,8	2	0,0
2018	144	128	88,9	63	43,8	32	22,2	4	0,0	40	27,8	5	0,0

Jelmagyarázat

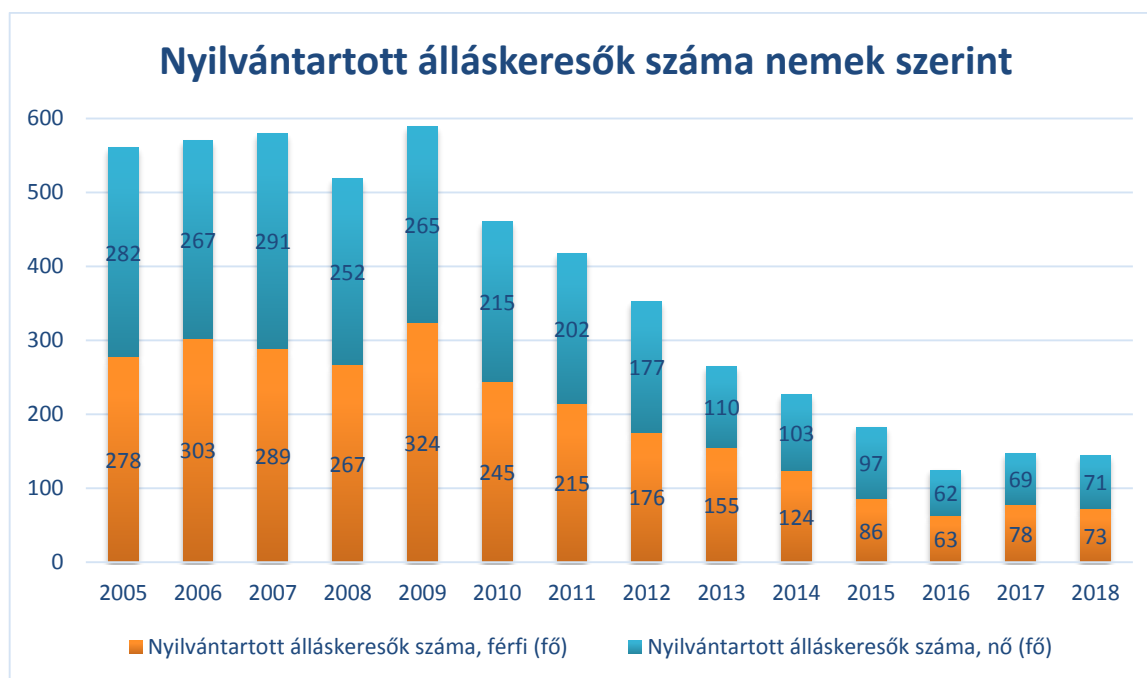
 Középfokú végzettség: szakközépiskolai, gimnáziumi és technikai végzettség együttesen

 Felsőfokú végzettség: főiskolai és egyetemi végzettség együttesen

Forrás: KSH

A 2008-as gazdasági válság hatására a következő évben Füzesgyarmaton is megnőtt a regisztrált munkanélküliek száma, és elérte az 589 fős csúcserőértéket, ám a következő esztendőktől stabil csökkenő tendencia vette kezdetét. A nyilvántartott álláskeresők túlnyomó többségben fizikai foglalkozásúak, arányuk folyamatosan 90% körül mozog. Az iskolai végzettséget tekintve a legnagyobb arányt a legfeljebb 8 általános iskolai osztályt végzettek képviselik, míg a szakiskolai, valamint a felsőfokú végzettségűek aránya elhanyagolható.

A szakmunkás, illetve a középfokú végzettségűek körében viszont megfordult a trend, mert amíg a 2002-es évben a nyilvántartott álláskeresők között kétszer akkora arányban voltak jelen a szakmunkás, mint a középfokú végzettségűek (31,5% – 15,4%), addig 2018-ra már a középfokú végzettségűek képviselik a magasabb arányt (27,8%) a szakmunkás végzettségűeket (22,2%) megelőzve.

Forrás: KSH

A megalapozó vizsgálat azonban kiemeli, miszerint a javuló munkaerő-piaci mutatók mellett ugyanakkor figyelemmel kell lenni arra, hogy országos szinten a szegénységi adatok minden tekintetben romlottak. Ennek oka, hogy a munkanélküliségi és foglalkoztatási statisztika javulásában nagy szerepet játszó közmunka egyéb előnyei mellett hatástalannak bizonyult, mint aktív munkaerő-piaci intézkedés. A közfoglalkoztatásból rendes munkába állók aránya országosan rendkívül alacsony (2013-ban 13 %), mivel a közmunka keretében végzett egyszerű és mezőgazdasági munkák nem fejlesztik a résztvevők azon készségeit, amelyekre napjainkban a munkapiacra szükség van (például problémamegoldó képesség).

A MUNKANÉLKÜLISÉGGEL KAPCSOLATOS ADATOK FÜZESGYARMATON											
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportonként (fő)										
	Összes (fő)	20 év alatti	21-25 éves	26-30 éves	31-35 éves	36-40 éves	41-45 éves	46-50 éves	51-55 éves	56-60 éves	61-X éves
2004	548	19	57	61	72	72	63	88	77	39	–
2005	560	28	64	63	67	79	74	78	73	33	1
2006	570	27	67	65	59	83	76	74	81	37	1
2007	580	27	65	66	66	77	74	80	73	52	–

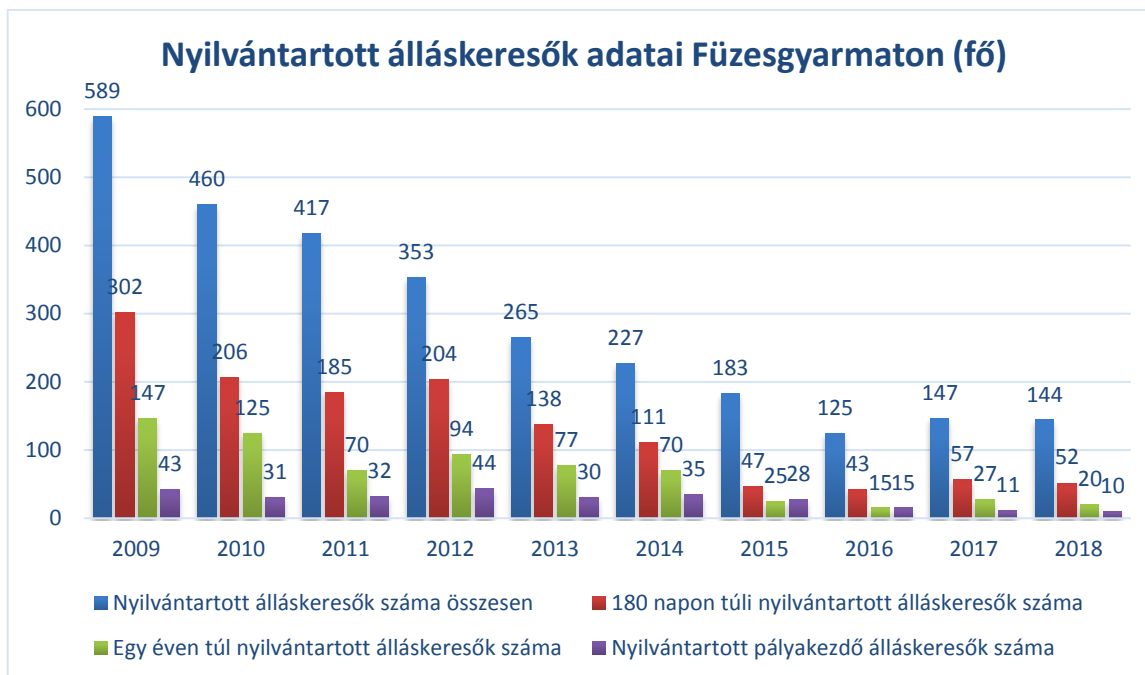
2008	519	24	58	49	64	64	68	68	67	55	2
2009	589	24	76	70	71	63	90	78	72	39	6
2010	460	13	56	46	63	55	69	57	61	35	5
2011	417	21	56	32	55	44	52	50	51	52	4
2012	353	22	57	36	40	42	36	28	41	44	7
2013	265	15	42	25	29	28	31	19	34	32	10
2014	227	16	45	23	17	23	24	30	16	21	12
2015	183	21	28	19	12	26	20	22	14	13	8
2016	125	14	15	8	10	16	20	12	10	9	11
2017	147	11	17	16	13	22	16	14	14	8	16
2018	144	9	23	19	10	18	12	16	12	11	14

Forrás: KSH

A nyilvántartott álláskeresők számának dinamikus csökkenése mellett megfigyelhető, hogy különösen erős a csökkenés a 180 napot nem elérő ideig nyilvántartott álláskeresők számában, azaz beigazolódik a jól ismert tétel, hogy az első fél évben a munkanélküliséggel sújtott egyének könnyebben visszavezethetők a munkaerőpiacra.

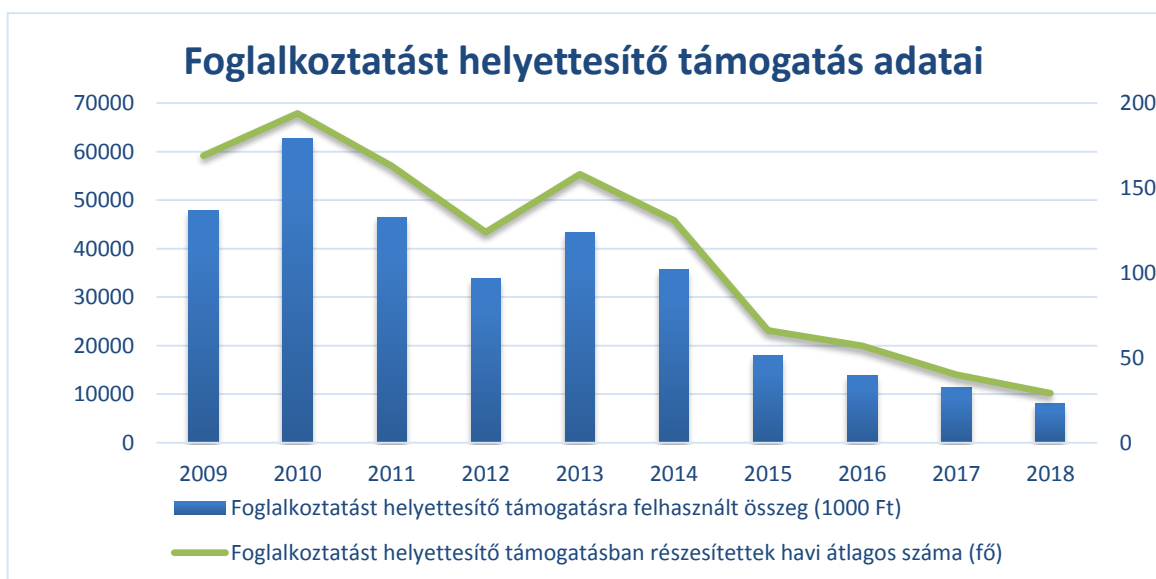
Nagyon fontos mutató a pályakezdők elhelyezkedési nehézségeit szemléltető pályakezdő álláskeresők aránya az összes álláskeresők arányában, amely a szakértők szerint XXI. század munkanélküliségének talán legfontosabb mutatója.

2014 után ezen mutató tekintetében is sikerült jelentős csökkenést elérni Füzesgyarmaton. Míg a város 2013-ban az országos átlagnál rosszabbul teljesített ebben a vonatkozásban, addig 2018-ra a nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma 10 főre csökkent a 2014-es 35 főről.

Forrás: KSH

A kedvező tendenciák a támogatási, segélyezési rendszerben is megjelennek, 2014 óta folyamatosan csökken mind a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részt vevők száma, mind pedig a támogatásra fordított összeg. A támogatottak száma a 2010 évi 194 főről 2018-ra 29 főre csökkent, ezzel együtt a támogatásra felhasznált összeg ugyanezen időszakban 62 millió 660 ezer forintról alig több mint 8 millió forintra mérséklődött.

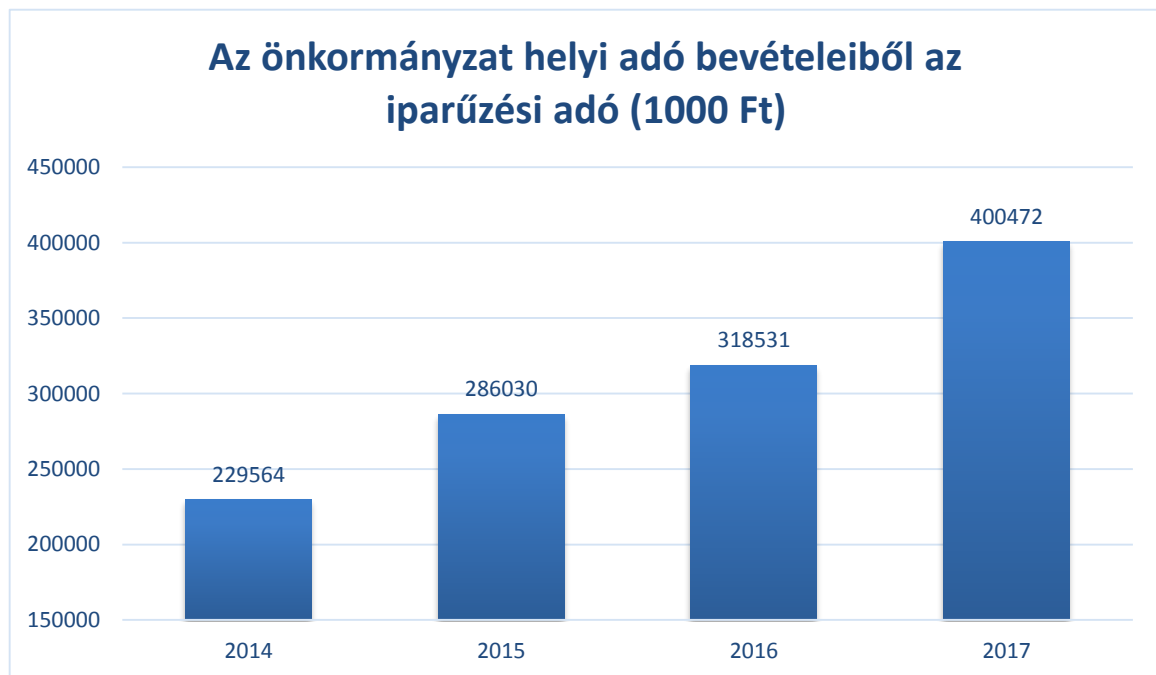
ÉV	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Foglalkoztatást helyettesítő támogatásra felhasznált összeg (1000 Ft)	47.812	62.660	46.521	33.900	43.257	35.743	18.012	13.779	11.404	8.057
Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek havi átlagos száma (fő)	169	194	163	124	158	131	66	57	40	29

Forrás: KSH

5.1.2. GAZDASÁGI ADATOK

Gazdasági ágazatok jellemzői

Füzesgyarmat gazdasági szereplői leginkább mikro- és kisvállalkozások, illetve egyéni vállalkozók és őstermelők. A város ipari termelésének feltételei azonban mégis jónak mondhatók, hiszen a kialakított iparterületen több nagyobb foglalkoztató is található.

Forrás: KSH

Füzesgyarmaton több nagyobb ipari cég telepedett meg, melyek koncentráltan, a település ipari parkjában található meg. A városban működő ipari parkot a Füzesgyarmati Ipari Park Fejlesztő és Üzemeltető Kft. üzemelteti és tartja fenn. A Füzesgyarmati Ipari Park Fejlesztő és Üzemeltető Kft. 2003-ban alakult, megfelelő infrastruktúrával ellátott bérbe adható telephely létrehozására, ipari termelést folytató vállalkozás számára. 2004 óta az Ipari Park fejlesztése folyamatos, bérbeadás céljára, üzemcsarnokok, raktárépületek, iroda, szociális létesítmények építésével.

Ahogy az Integrált Városfejlesztési Stratégiában is kifejtésre került, az újonnan betelepülő vállalkozásokat viszont sokszor elriasztja a település nehézkes megközelíthetősége. Füzesgyarmat egy vállalkozás-központú város, támogatja a helyi vállalkozókat, ilyen például készfizető kezesség a betelepülő nagyobb cégek számára, a helyi iparűzési adóra vonatkozó kedvezmény és magas támogatási intenzitás a térségben.

A nemzetgazdasági ágakat tekintve a füzesgyarmati vállalkozások túlnyomó többsége a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat ágazatban tevékenykedik, ezt követi az ingatlan, a kereskedelmi, az építőipari és feldolgozóipari ágazat. De jelentős a szálláshely-szolgáltatás, valamint a szakmai-tudományos ágazat is.

Regisztrált vállalkozások nemzetgazdasági ágak szerinti megoszlása – KSH 2018.		
nemzetgazdasági ág	besorolás	vállalkozások száma (db)
mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	TEÁOR '08: A	360
bányászat, kőfejtés	TEÁOR '08: B	0
feldolgozóipar	TEÁOR '08: C	32
villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	TEÁOR '08: D	0
vízellátás, szennyvízkezelés, hulladékgazdálkodás	TEÁOR '08: E	1
építőipar	TEÁOR '08: F	36
kereskedelem, gépjárműjavítás	TEÁOR '08: G	52
szállítás, raktározás	TEÁOR '08: H	10
szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	TEÁOR '08: I	22
információ, kommunikáció	TEÁOR '08: J	12
pénzügyi, biztosítási tevékenység	TEÁOR '08: K	16
ingatlanügyletek	TEÁOR '08: L	80
szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	TEÁOR '08: M	25
adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	TEÁOR '08: N	11

közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás	TEÁOR '08: O	0
oktatás	TEÁOR '08: P	17
humán-egészségügyi, szociális ellátás	TEÁOR '08: Q	4
művészet, szórakoztatás, szabadidő	TEÁOR '08: R	18
egyéb szolgáltatás	TEÁOR '08: S	33

Forrás: KSH

(A regisztrált őstermelők számában bekövetkezett 2013-as visszaesés adminisztrációs okokra vezethető vissza, mivel a mezőgazdasági őstermelői igazolványról szóló kormányrendelet szerint a 2009. január 1-je előtt kiállított igazolványok csak 2012. december 31-ig voltak érvényesek. Így aki nem gondoskodott új igazolvány kiváltásáról, annak igazolványa a jogszabály erejénél fogva érvénytelenné vált.)

Egyéni vállalkozók adatai Füzesgyarmaton				
Év	Regisztrált			Regisztrált egyéni vállalkozók száma összesen
	főfoglalkozású	mellékfoglalkozású	nyugdíjas	
	egyéni vállalkozók száma			
2008	90	40	24	154
2009	80	36	20	136
2010	85	39	19	143
2011	85	45	21	151
2012	91	49	17	157
2013	89	49	14	152
2014	98	55	11	164

2015	96	55	10	161
2016	99	58	10	167
2017	101	68	8	177
2018	103	76	8	187

Forrás: KSH

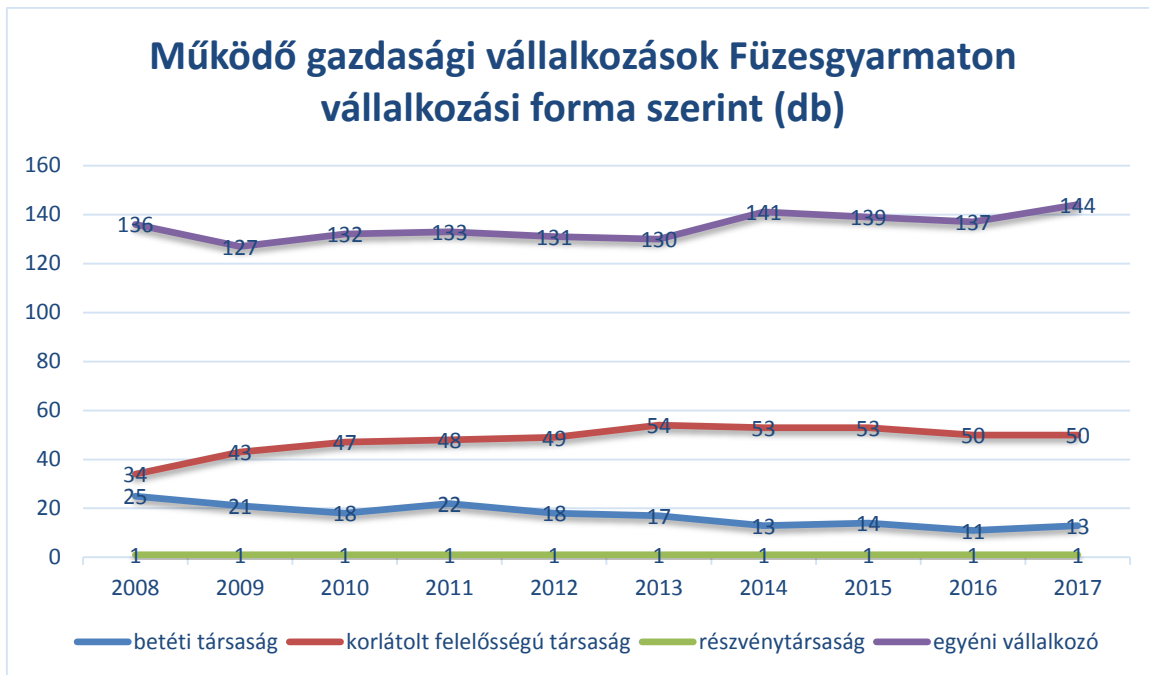
A regisztrált egyéni vállalkozók között évről évre emelkedik azok száma, akik fő- vagy mellékállásban vállalkoznak, a nyugdíjas egyéni vállalkozók száma viszont csökkenő tendenciát mutat.

Füzesgyarmaton a regisztrált társas vállalkozások túlnyomó többsége 10-nél kevesebb főt foglalkoztat, az ennél nagyobb létszámú statisztikai kategóriákba csak néhány társas vállalkozás tartozik. 250 vagy több főt foglalkoztató társas vállalkozás a vizsgált időszakban nem működött Füzesgyarmaton.

Füzesgyarmaton regisztrált társas vállalkozások száma létszám-kategóriánként (db)					
Vállalkozások létszáma / Év	2014	2015	2016	2017	2018
0 és ismeretlen fős vállalkozások száma	188	204	78	88	92
1 – 9 fős vállalkozások száma	489	485	611	620	623
10 – 19 fős vállalkozások száma	11	6	12	9	7
20 – 49 fős vállalkozások száma	4	7	6	5	6
50 – 249 fős vállalkozások száma	1	1	–	–	1
250 – 499 fős vállalkozások száma	–	–	–	–	–
500 és több fős vállalkozások száma	–	–	–	–	–

Forrás: KSH

A vállalkezési formákat tekintve a településen magasan a legtöbb az egyéni vállalkozás, a társas vállalkozások terén a legnépszerűbb szervezeti forma a korlátolt felelősségű társaságoké, ezt követik a betéti társaságok és a jelenleg egy részvénytársaság. A 2008-as gazdasági válság idején még hasonló számban működtek a településen betéti, illetve korlátolt felelősségű társaságok, az ezt követő időszakban azonban népszerűbb lett a kft., mint vállalkezési forma.

Forrás: KSH

5.1.3. KÖRNYEZETI ADATOK

Füzesgyarmat az Alföldön (nagytaj), a Berettyó-Körösvidék (középtaj), Berettyóvidék (kistájcsoport), Dévaványai-sík és Nagy-Sárrét (kistajak), illetve Körösvidék (kistájcsoport) Kis-Sárrét és Körösmenti-sík (kistajak) természetföldrajzi tájegységek területén helyezkedik el úgy, hogy döntő része a Dévaványai-síkon, és a Kis-Sárréten található. Füzesgyarmat a Berettyó-Körösvidék középtaj ÉNY-i sarkában elhelyezkedő Dévaványai-sík kistaj K-i peremén található.

A város klímáját alapvetően befolyásoló geomorfológiai képződmény nincs, a település közvetlen környezete, egybefüggő erdősült területektől és nagyterjedésű vízfelületektől is mentes. Az alapvetően érvényesülő kontinentális éghajlat az elhelyezkedésből adódik. Az ország mérsékelt száraz területének zónájához tartozik a település.

A település zöldfelületei klímahatás szempontból nem jelentősek. A fásított közterületek nem összefüggőek, rendszert nem alkotnak, kiterjedésük lokális, mikrokörnyezeti hatást tudnak csak kifejteni. A jelentősebb zöldfelülettel rendelkező intézmények elszigeteltek.

A települések jövőjének tervezése során napjainkban már nem képzelhető el olyan fejlesztési koncepció, amely nem számol a klímaváltozás várható hatásaival. Igaz ez Füzesgyarmat esetében is, mert a város élete és jövőképe összefügg táji, természeti és környezeti értékeivel.

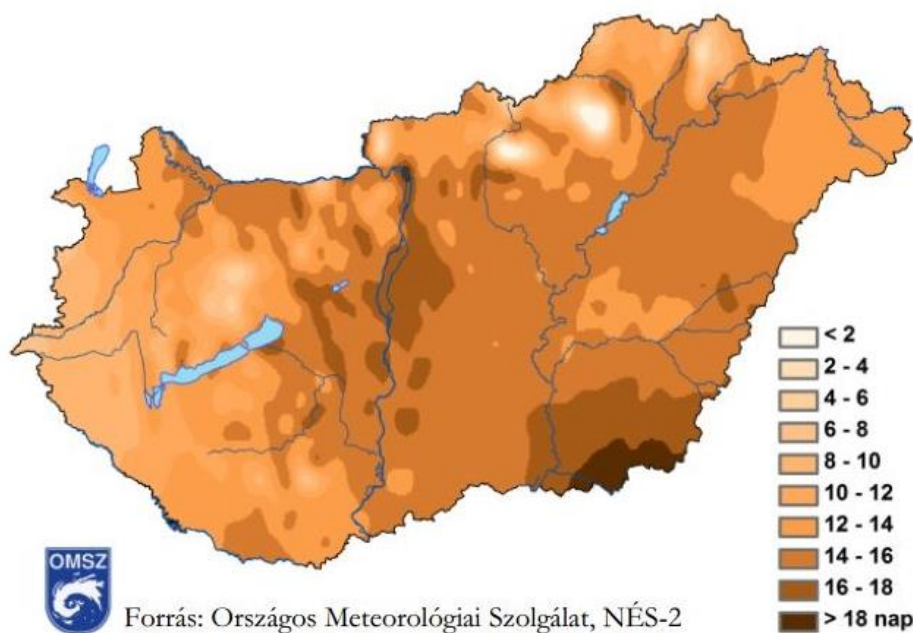
Békés megye Klímastratégiája – amely a KEHOP-1.2.0-15-2016-00007 azonosítószámú projekt keretében került kidolgozásra – megállapítja, hogy az éghajlatváltozás elsődleges hatásai már Magyarországon is megfigyelhetők, jelesül az évi középhőmérséklet emelkedése, a hőmérsékleti szélsőségek, illetve a szélsőséges időjárási események mind gyakoribb bekövetkezése, továbbá a csapadékeloszlás változása. A hatások megjelenésének gyakorisága és intenzitása azonban területi különbségeket mutat.

A jövőben a klímamodellek szerint az országos átlagnál nagyobb mértékben fog emelkedni az átlaghőmérséklet Békés megyében. A korábban megfigyelhető tendenciák folytatásaként a fagyos napok száma csökkenni, míg a hőségnapok száma várhatóan növekedni fog, a megye egyes területein 2050-ig akár 90%-kal is.

A klímamodellek projekciói szerint az elkövetkező évtizedekben a már megfigyelhető hatások fokozódására, gyakoribbá válására kell számítanunk. Ezért arra, hogy a klímaváltozás a jövőben hogyan fogja érinteni Békés megyét, ezen belül pedig Füzesgyarmatot, az elmúlt évtizedek változásaiból, továbbá a klímamodellek eredményeiből következtethetünk, és – a modelleredmények bizonytalanságának figyelembe vételével – iránymutatást nyújthatnak számunkra a szükséges beavatkozások tervezésében. A bizonytalanságok kezelésének egy módja, ha olyan beavatkozásokat tervezünk, amelyek rövidtávon is hasznosak, még akkor is, ha a klímaváltozás hatásai nem lesznek olyan intenzívek, vagy nem pontosan úgy fognak bekövetkezni, ahogyan azt előre jeleztük (no-regret), vagy járulékos előnyökkel járó beavatkozásokat határozzunk meg (win-win).

Az Országos Meteorológiai Szolgálat adatai szerint a hőmérséklet növekedése terén az 1980-as évektől intenzívebb emelkedési szakasz vette kezdetét. Az elmúlt közel 40 évben

a keleti országrészben, így Békés megyében az évi középhőmérséklet az országos átlagnál nagyobb mértékben növekedett. A legintenzívebb növekedés nyáron volt tapasztalható. A melegedés mellett a klímaváltozás hatására gyakrabban jelentkeznek hőmérsékleti szélsőségek. A fagyos napok száma csökken, míg a hőségnapok száma nő, továbbá gyakrabban alakulnak ki hosszantartó száraz, forró időszakok. Békés megye a hőségnapok számának változása alapján országosan a magasabbak között van, átlagosan 14–18 nappal több hóhullámos napra számíthatunk 1981-hez képest, a megye déli területein pedig 18-nál is magasabb a mutatószám.

A hóhullámos napok (napi középhőmérséklet >25 °C) változásának területi jellemzői az 1981–2015 időszakra

A klímaváltozás lassítása, hosszú távon megállítása érdekében az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésére van szükség, melyre Békés megyében is sok lehetőség adódik. A jelenlegi ÜHG-kibocsátás becsléséhez segítséget nyújt a Klímabarát Települések Szövetsége által kiadott üvegházhatású gáz leltár számítási segédlet, ami arra szolgál, hogy összegyűjtsük az ÜHG-kibocsátás legjelentősebb forrásait. A leltár a következő területek kibocsátásával számol:

- Energiafogyasztás (áramfogyasztás, földgázfogyasztás, lakossági szén- és tűzifa felhasználás)
- Nagyipari kibocsátás (Európai Unió Emisszió-kereskedelmi Rendszer alapján)

- Közlekedés (közúti és vasúti)
- Mezőgazdaság (kérődzők kibocsátása, hígtárgya-emisszió, szerves- és műtrágya emisszió)
- Hulladék (szilárd hulladékkezelés, szennyvízkezelés)

A kibocsátások csökkentése mellett elkerülhetetlen a már tapasztalható klímahatásokhoz való alkalmazkodás, illetve a várható hatásokra való felkészülés. Ezek a hatások jelentős területi különbségekkel jelentkeznek, a különböző megyék érintettsége eltérő. A Klímabarát Települések Szövetsége által a megyék számára kiadott módszertani útmutató szerint Békés megyét a következő problémakörök érintik:

BÉKÉS MEGYE ÁLTALÁNOS ÉRINTETTSÉGE	
3	Hőhullámok által egészségügyi veszélyeztetettség
3	Épületek viharok általi veszélyeztetettsége
MEGYÉK DIFFERENCIÁLT ÉRINTETTSÉGE	
3	Árvíz veszélyeztetettség
3	Belvíz veszélyeztetettség
1	Villámárvíz veszélyeztetettség
3	Aszály veszélyeztetettség
1	Ivóvízbázisok veszélyeztetettsége
1	Természeti értékek veszélyeztetettsége
1	Erdőtűz veszélyeztetettség
2	Turizmus veszélyeztetettsége

Jelmagyarázat

3	a probléma kiemelkedő jelentőségű a megyében; kezelése a megyei éghajlati alkalmazkodási tevékenység fókuszában áll <i>(fokozottan ajánlott beavatkozási elemek)</i>
2	a probléma átlagos jelentőségű, az alkalmazkodási tevékenység tervezése <i>javasolt</i>
1	a probléma relevanciája alacsony a megyében, alkalmazkodási tevékenység tervezése <i>opcionális</i>

Forrás: KBTSZ

A fenti táblázat áttekintése során megállapítható, hogy a megyére jellemző veszélyeztetettségi problémakörök jelentős számban és súlyosan érintik, vagy érinthetik Füzesgyarmatot is, különösen az árvíz, a belvíz és az aszály területén, de a turizmus veszélyeztetettsége sem elhanyagolható a város esetében. Azonban nemcsak a természeti rendszereket, hanem lakosságot is érintik a klímaváltozás káros hatásai. A hőhullámok következtében fellépő többlethalálozás miatt az intézményeknek (pl. egészségügyi ellátórendszer) is fel kell készülniük a klímaváltozás hatásaira. Tudvalévő, hogy a hőhullámok kifejezetten a lakosság idősebb korú tagjainak szervezetét viselik meg

súlyosabb mértékben, ebből pedig az következik, hogy az idősgondozásra, a szociális ellátó rendszerekre is nagyobb terheket rónak majd a klímaváltozásból fakadó hatások.

A klíma- és energiatudatossággal kapcsolatos szemléletformálás tervezéséhez fontos információt jelenthetnek a már elvégzett klímaváltozás témájú attitűdvizsgálatok. Az országos léptékű elemzések alapján, az Alföldön élők klímatudatossága gyengébbnek mondható, országos összehasonlításban.

5.2 A meghatározott területigényes elemek alapján javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjére és a terület-felhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra

A hatékony és korszerű területrendezésnek folyamatos, rendszeresen megújuló, összehangolt rendszert kell alkotnia az ország területi képét megalkotó fejlesztési stratégiákkal, melyek közül a legátfogóbb a területfejlesztés. A területfejlesztés elképzeléseinek tehát orientálnia kell a rendezés szabályrendszerét, leginkább stratégiai szinten, természetesen nem kizárólagosan.

A takarékos és átgondolt területhasználat a legfontosabb térhasználati elvek egyike. A termőföld védelme, mivel rendkívül korlátozottan megújuló erőforrásról van szó, a legfontosabb célja a takarékos területhasználatnak. Hasonló, nem pótolható értékeket véd az ökológiai szempontból jelentős területek (vizes élőhelyek, gyepek, erdők stb.) megőrzése is. A kihasználatlan beépített területek, barnamezők jobb kihasználásával hosszú távon a nemzetgazdaság számára fontos erőforrásokat védünk, biztosítva ezzel a gazdasági növekedés alapfeltételeit, miközben a csökkent értékű területek értékét is növelhetjük. A barnamezős beruházások támogatása tehát nemzetgazdaságilag is fontos.

A takarékos helyhasználatot érvényesíteni kell a településfejlesztésben is. A vidékies területhasználatnál kerülni kell a talajpusztulást, a visszafordíthatatlan talajvízcsökkenést

okozó tevékenységeket. Az infrastruktúra-fejlesztések tervezésénél az ezt figyelembe vevő megoldásokat kell támogatni. Mindez többek között a természeti értékek és erőforrások védelme mellett a tájnak a klímaváltozás hatásaival szembeni ellenálló képességét is fokozza.

Füzesgyarmat esetében a műszaki infrastruktúra legfőbb elemei az alábbiak szerint alakulnak:

Közlekedés:

A település megközelítését, a szomszédos területekre való eljutást és az országos főúthálózattal való kapcsolatot a 4206 jelű (Karcag – Füzesgyarmat), a 4212 jelű (Püspökladány – Szeghalom) és a 4225 jelű (Füzesgyarmat - Darvas) országos közutak biztosítják. A felsorolt utak kül- és belterületi szakasza aszfaltbeton burkolattal teljesen kiépített, 6 méter szélességűek, állapotuk elfogadható. A 2x1 forgalmi sáv a jelenlegi forgalomnak megfelel.

Vasútvonal is érinti a várost, a MÁV 128. számú Szeghalom – Püspökladány mellékvonal. A településnek 2 vasúti megállója van: a Füzesgyarmat vasútállomás és a Füzesgyarmat fürdő megállóhely. A vasúton jelentős teherszállítás nem történik.

Közművek:

A lakosság ivóvíz ellátását a Szeghalom – Érmelléki vízműrendszer biztosítja, a vízbeszerzés terepszint alatti 400- 500 méter mélységből történik. A településen 2 db tartalék vízmű kút található (360,0 és 524,0 m talpmélységű). A város illetve Szeghalom város vízellátását biztosító Szeghalom- Füzesgyarmat Kistérségi Vízmű 16 db mélyfúrású kútból álló vízbázisa biztosítja.

A város megfelelő hatásfokú szennyvíztisztító teleppel rendelkezik, a telep nemcsak a kommunális szennyvizet képes fogadni és tisztítani, hanem egyéb települési folyékony hulladék is elhelyezésre, majd deponálásra kerül a szikkasztóágyon.

Füzesgyarmat Város, illetve a vonzáskörzetébe tartozó ipari és mezőgazdasági létesítmények villamosenergia-igénye: ~ 3MW, ami magában foglalja az ipari, mezőgazdasági, lakossági és a közvilágítási igényeket. A körzet villamosenergia-ellátását

alaphelyzetben a 25 MVA-es szeghalmi 120/20 kV-os transzformátorállomás biztosítja, alapvetően sugarasan kiépített rendszerben. Idegen 20 kV-os vagy magasabb feszültség szintű vezeték a térségen nem halad át.

Földgázellátás vonatkozásában a meglévő hálózat viszonylag új, ezért rekonstrukciós igény nem várható a közeljövőben. A gázszolgáltató tájékoztatása alapján elmondható, hogy a meglévő hálózatban még vannak tartalékok, melyek az igénynövekedést kielégíthetik. Az ellátottság gyakorlatilag 100%-os.

5.3 Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökségi érték alapú, fenntartható fejlesztésére

A település épített örökségének védett, illetve védelemre javasolt elemei, épületei valamint a helyi területi védelemre javasolt területek lehatárolása a településfejlesztési koncepció megalapozó vizsgálat helyzetfeltáró munkarész örökségvédelmi fejezetében (1.14.6.) került bemutatásra. A település a településkép-védelmi rendeletében rögzíti a védett épületekre, területekre vonatkozó követelményeit, melyet kiegészíthet a védelem alá helyezett emlékek felújítását, karbantartását segítő támogatási rendszer megalkotásával. Mivel a település kulturális örökség elemeinek védelme közérdek, éppen ezért annak megvalósításában az önkormányzati és állami szereplők együttműködése mellett az érintett civil szervezeteknek, és helyi közösségeknek is fontos részt venniük. A lakosság identitástudatát is pozitívan befolyásolja és erősíti a helyi védendő értékek iránti társadalmi felelősségvállalás és aktivitás. A 2001. évi LXIV. törvény adja meg a régészeti illetve az épített örökség védelmének kereteit. A kulturális örökség elemeinek védelme az eredeti építészeti és képzőművészeti jellemzőkhöz minél inkább igazodó megőrzésen és a bemutatathatóságon kell, hogy alapuljon, ami szükségszerűen együtt jár a funkcióadással, esetenként az eszmei értékkel összhangban álló hasznosításuk lehetőségeinek bővítésével.

Az önkormányzat által a 2017. évben elkészített Települési Arculati Kézikönyv részletesen bemutatja a település műemlékeit, védett és védendő értékeit, környezetének természeti és tájértékeit.

Az Örökségvédelmi hatásvizsgálat külön dokumentációként került benyújtásra. A település épített örökségének védelmére kiemelt figyelmet kell fordítani. Az önkormányzatnak amennyiben lehetősége van támogatási rendszert kell kidolgoznia a meglévő örökségi elemek megóvására, valamint az azokra és környezetükre ható káros hatások elkerülésére a rendelkezésre álló jogi lehetőségekkel élnie szükséges. Továbbá a településképi arculati kézikönyv ajánlásokat fogalmaz meg az átépítések, új építések kapcsán, míg a településképi rendelet előírásokat rendel hozzá. Az Önkormányzat ezen keretek között tudja aktívan befolyásolni a védett értékeinek fejlesztését.

6 A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS AZOK NYOMON KÖVETÉSE

6.1 A koncepció megvalósítását szolgáló eszköz- és intézményrendszer

A fejezet célja az, hogy ismertesse Füzesabony Város Önkormányzata, mint tervezésért felelős szerv lehetséges szerepét a koncepció megvalósítási és végrehajtási fázisaiban.

Füzesgyarmat Településfejlesztési Koncepcióját az önkormányzatnak határozattal kell elfogadnia. A testületet a jegyző hívja össze.

A település képviselő-testületének alapvető feladata a település természetes és épített környezete állapotának figyelemmel kísérése, védelme, tudatos fejlesztése, a településen lévő és értéket képviselő településstruktúra és építmények megőrzése. Feladata továbbá a területfejlesztéssel és területrendezéssel, valamint a településfejlesztéssel és településrendezéssel kapcsolatos feladatok előkészítése, véleményezése, e területet érintő döntések végrehajtásának ellenőrzése. A településfejlesztési koncepcióban meghatározott fejlesztések nyomon követése, valamint az időközi felülvizsgálatok elvégzése szintén a város képviselő-testületének feladata.

A monitoringnak folyamatosnak kell lennie annak érdekében, hogy a településfejlesztési koncepcióban meghatározott célok a kitűzött időtáv végére megvalósulhassanak. A monitoring célja, hogy a település vezetősége átfogó képet kapjon a megvalósult célokról, valamint az időbeni ütemezés tarthatóságáról.

Az önkormányzat elsődlegesen a jogszabályokban meghatározott és előírt eszközökkel segíti a településfejlesztést. Ide sorolhatóak a tervezett fejlesztések megvalósításának jogi – ezáltal fizikai és pénzügyi – lehetőségét megteremtő helyi jogszabályok, a képviselőtestület által hozott rendeletek (pl. szabályozási terv, építési szabályzat, településképi rendelet, vagyonrendelet, költségvetési rendelet stb.) Ezeket egészítik ki a jogszabályi kötelezettséget nem feltétlenül jelentő stratégiák, koncepciók, amelyek a társadalmi, gazdasági élet egy-egy részterületének fejlesztési irányait határozzák meg.

A nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek körébe tartoznak:

- a szabályozási tevékenységek,
- a településfejlesztési és -rendezési szerződések,
- az ingatlangazdálkodás,
- a településmarketing célú tevékenységek,
- a magántőke mobilizálása érdekében bizonyos helyi kedvezmények biztosítása, illetve
- a koordinációs és egyeztetési mechanizmusok kialakítása és működtetése.

A koncepció sikeres megvalósításához szükség van az önkormányzat megfelelő jogalkotói és jogalkalmazói magatartására, az átlátható, támogató adminisztratív és szabályozási környezet biztosítására és fenntartására. Az önkormányzatnak tehát a szabályozásban is egyértelművé kell tenni azokat a célokat és prioritásokat, amelyek a település hosszú távú érdekeit szolgálják. A szabályozásnak a helyi gazdasági és társadalmi környezet megfelelő irányú fejlődésének elősegítésére kell koncentrálnia, meg kell határozni a célok megvalósításához szükséges támogató jogi, szabályozási lépéseket, és tudatosan végre is kell hajtani azokat.

6.2 Javaslat a koncepció és a változások nyomon követésére, a felülvizsgálat rendjére

A településfejlesztési koncepcióban megfogalmazott célok megvalósulásának folyamatos nyomon követése, felülvizsgálata elsősorban a város érdeke. A monitoring célja felhívni a döntéshozók és a megvalósításért felelős szervezetek figyelmét a céloktól való esetleges eltérésre, és összegezni az elvégzett feladatokat. Érdemes figyelemmel kísérni azt is, hogy a célkitűzések elérése érdekében tett lépések a megfelelő időben történjenek, a megfelelő eszközökkel. A monitoring számos komplex feladatot foglal magában, az adatgyűjtéstől a koncepció esetleges szükséges módosításáig.

- Évenkénti rendszerességgel meg kell vizsgálni, hogy milyen lépések történtek a koncepció célkitűzésinek elérésére. Eltérés esetén be kell avatkozni, a kívánt cél elérése érdekében módosítani kell a meghatározott intézkedéseket.
- A fejlesztési koncepció felülvizsgálata, aktualizálása tízévenként szükséges, az elkészült felmérések, legfrissebb statisztikai adatok, egyéb új információk ismerete, illetve a koncepció megvalósulási folyamataiból levonható következtetések alapján.
- Figyelemmel kell kísérni a külső környezet változásait, amellyel szükség esetén összhangba kell hozni a célkitűzéseket, illetve azok megvalósulási eszközeit.
- Ki kell értékelni a már végrehajtott feladatok eredményeit, különös tekintettel a pályázati úton megvalósított fejlesztések pénzügyi és fizikai megvalósulására.
- A koherencia vizsgálata az integrált településfejlesztési stratégiával.

A településfejlesztési feladatok teljesítéséről a közmeghallgatáson a polgármester évente beszámolót tart a város polgárainak. A közvélemény folyamatos tájékoztatása a helyi sajtón keresztül, illetve a helyben szokásos módon, a város honlapján és a hirdetőtáblákon elhelyezett közlemények útján valósulhat meg.

Az önkormányzat a településfejlesztési koncepcióval, integrált településfejlesztési stratégiával és a településrendezési eszközök, valamint településképi rendelet készítésével, módosításával kapcsolatos partnerségi egyeztetés szabályairól szóló 7/2017 (VI.1.) önk. rendeletben szabályozza a partnerségi egyeztetést. A településképi védelméről pedig a 15/2017.(XII.22.) sz. önkormányzati rendelet gondoskodik.